

Voiko valituksella vaikuttaa omaan oikeusturvaansa? - Valituksen sisällön vaikutus jatkokäsittelyluvan myöntämiseen Helsingin hovioikeudessa

Joel Vierikko

2022 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Voiko valituksella vaikuttaa omaan oikeusturvaansa? - Valituksen sisällön vaikutus jatkokäsittelyluvan myöntämiseen Helsingin hovioikeudessa

Joel Vierikko
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Kesäkuu 2022

Joel Vierikko

Jatkokäsittelylupa Helsingin hovioikeudessa

Vuosi 2022 Sivumäärä 50

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, onko Helsingin hovioikeudelle osoitetun valituksen sisällöllä ja käytetyllä sanastolla vaikutusta jatkokäsittelyluvan ratkaisemisessa. Tutkimuksen tavoitteena oli myös mahdollisuuksien mukaan tuottaa tietoa oikeudellisille avustajille siitä, että millaisella valituksella jatkokäsittelylupa myönnetään.

Tutkimuksen perustana olivat valitukset, jotka olivat saapuneet Helsingin hovioikeuteen 30.9.2021 - 17.10.2021 välisenä aikana, joihin soveltuvat jatkokäsittelylupasäännökset ja joissa päätös jatkokäsittelyluvasta oli tehty 25.1.2022 mennessä. Lyhyt aikaväli johtui siitä, että kun hovioikeus antaa asiassa ratkaisun, sähköiset kappaleet valituksista poistetaan.

Tutkimusmetodiksi valikoitui oikeusdogmaattinen, eli lainopillinen metodi. Tutkimus keskittyy valitusten sisältöön, jolloin lainopillinen tarkastelu on ainoa soveltuva metodi tämän tyyppiin tutkimukseen.

Tutkimuksen tulos oli, että valituksen kohteena oleva käräjäoikeuden ratkaisulla on suurempi vaikutus, kuin muilla tekijöillä jatkokäsittelyluvan myöntämisessä. Tulos tarkoitti sitä, että Helsingin hovioikeudessa on noudatettu oikeudenkäymiskaaren säädöksiä jatkokäsittelylupaa harkittaessa.

Tutkimuksessa selvisi myös, että valituksissa oli yhteneväisyyksiä, sen mukaan myönnettiinkö asiassa jatkokäsittelylupaa vaiko ei, sekä sen mukaan minkä tyyppinen asia oli kyseessä. Valittajien itse laatimia valituksia oli tutkimuksen kohteena sen verran vähän, että luotettavaa tilastoa siitä, että oliko avustajan käyttämisellä vaikutusta jatkokäsittelyluvan saamiseen, ei pystynyt otannan perusteella tehdä. Opinnäytetyö käsittelee myös jatkokäsittelylupaa, sekä edeltänyttä seulontamenettelyä kokonaisuudessaan.

Asiasanat: hovioikeus, jatkokäsittelylupa, muutoksenhaku, tuomioistuimet

Joel Vierikko

Leave for continued consideration in Helsinki court of appeal

Year	2022	Pages	50
------	------	-------	----

The objective of the thesis was to study whether or not the vocabulary and language used or the contents of an appeal have any difference in granting or denying the leave for continued consideration. Moreover, the thesis aimed to provide information for legal assistants on what type of an appeal most often results in granting the leave for continued consideration.

The basis of the thesis is the appeals that arrived at the Helsinki court of appeals between the 30th of September 2021 and the 17th of October 2021, and for which the leave for continued consideration was applicable. Furthermore, the decision on the leave had been made by the 25th of January 2022. The short time period for the appeals, is because the court of appeals deletes digital copies of the appeals, when it gives a verdict on a case.

The research method for the thesis is legal dogmatic. The thesis focuses on the contents of the appeals, which is why this method is the only option for a study focusing on the vocabulary and language of an appeal.

The result of this study was that the district court decision has a greater impact on the leave for continued consideration than any other factor. As the decision was not the target of this research, no certainty can be provided on the matter. The result indicates that the Code of Judicial Procedure has been followed when making the decision on the leave for continued consideration.

The study found similarities in the appeals depending on whether the leave for continued consideration was granted and what type of a case was being appealed. There were not enough appeals written by the appellant to draw reliable conclusions about whether using a lawyer influenced the chance of being granted the leave for continued consideration. The thesis also focuses on the leave for continued consideration as a whole and the screening procedure which preceded the leave system.

Keywords: appeal, court of appeal, leave for continued consideration, courts

Lakiluettelo

Isyyslaki (11/2015)

Laki lapsen elatuksesta (704/1975)

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983)

Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa (370/2007)

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa (689/1997)

Laki syyttäjälaitoksesta (32/2019)

Laki yhdyskuntapalvelusta (1055/1996)

Oikeudenkäymiskaari (4/1734)

Oikeusapulaki (257/2002)

Pakkokeinolaki (806/2011)

Perustuslaki (731/1999)

Tuomioistuinlaki (673/2016)

Tuomioistuinmaksulaki (1455/2015)

Ulosottokaari (705/2007)

Vankeuslaki (767/2005)

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

Äitiyslaki (253/2018)

Sisällys

1	Johdanto.....	8
2	Opinnäytetyön tavoitteet ja metodi.....	8
3	Jatkokäsittelylupa, mitä ja miksi	10
3.1	Seulontamenettely.....	10
3.2	Jatkokäsittelyluvan tavoitteet ja tarkoitus.....	12
3.3	Nykytilanne ja tilastoja	14
3.3.1	Ennen vuoden 2015 lakimuutosta	14
3.3.2	Vuoden 2015 uudistuksen jälkeen.....	16
3.4	Jatkokäsittelyluvan myöntäminen	17
3.5	Jatkokäsittelyluvan epääminen	18
4	Riita-asiat	18
4.1	Riita-asiat kattavat suurimman osan käräjäoikeuksien asioista	19
4.2	Valitukset riita-asioissa.....	19
4.3	Riita-asioissa jatkokäsittelyluvan saaneet valitukset johdonmukaisia.....	20
4.4	Riita-asioissa ilman jatkokäsittelylupaa jääneet valitukset polveilevia	21
4.5	Johtopäätökset ja pohdiskelua riita-asioista.....	22
5	Rikosasiat.....	23
5.1	Vain pieni osa rikosasioista päätty hovioikeuteen.....	24
5.2	Rikosasioiden valitukset	24
5.3	Rikosasioissa myönnettiin jatkokäsittelylupa saman tyyppisissä valituksissa, kuin riita-asioissa.....	25
5.4	Rikosasioissa ilman jatkokäsittelylupaa jääneet valitukset yhtenäisiä luvan saaneiden valitusten kanssa	26
5.5	Johtopäätökset ja pohdiskelua rikosasioista	26
6	Ulosottoasiat	27
6.1	Ulosottoasioiden valitukset huomattavasti monipuolisempia, kuin muissa asiatyypeissä	28
6.2	Ulosottoasioissa myönnetyt jatkokäsittelyluvut tapauskohtaisia.....	28
6.3	Ulosottoasioissa valituksissa, joissa ei jatkokäsittelylupaa myönnetty, ei löytynyt selkeitä yhteneväisyyksiä	28
6.4	Johtopäätökset ja pohdiskelua ulosottoasioista	29
7	Hakemusasiat	30
7.1	Hakemusasiat hovioikeudessa	30
8	Valitusten ja jatkokäsittelylupien vertailu eri asiatyyppien välillä	32
9	Yhteenveto	33
10	Pohdintaa.....	33

10.1	Jatkokäsittelyluvan laajentaminen	34
10.2	Laajentamisen vaikutukset ihmis- ja perusoikeuksiin.....	35
10.3	”Turhien” valitusten ja kanteluiden vähentäminen, sekä sen ongelmallisuus ...	38
Kuviot	.....	48
Taulukot	.....	48
Liitteet	.....	49

1 Johdanto

Opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella Helsingin hovioikeuteen saapuneita valituksia, joihin sovelletaan jatkokäsittelylupasäännöksiä, ja tutkia löytyykö valituksista, joissa on myönnetty tai ei ole myönnetty jatkokäsittelylupaa sisällöllisiä yhteneväisyyksiä. Vai vaikuttaako luvan myöntämiseen enemmän asiat, jotka eivät näy valituksessa, kuten käräjäoikeuden tuomio, tuomion perustelut tai aikaisempi rikollisuus. Tutkimuksen kohteena on myös se, kuinka yhteneväistä jatkokäsittelyluvan myöntäminen on Helsingin hovioikeudessa.

Varsinainen tutkimus keskittyy valitusten sisältöön; niiden kieleen, rakenteeseen ja sanastoon. Tavoitteena on löytää yhteneväisyyksiä niin asiatyypeittäin, sen mukaan onko asiassa myönnetty jatkokäsittelylupaa vaiko ei, ja sen mukaan onko valittaja laatinut valituksensa itse vai onko hän käyttänyt apunaan oikeudellista avustajaa. Tutkimukseen sisältyvistä valituksista jätin pois sellaiset, jotka liittyivät salassa pidettävään asiaan tai asianosaisen henkilöllisyys tai muu tieto asiassa on salassa pidettävä. Tämä siksi, että riski tunnistettavista henkilötiedoista saattaa olla olemassa ja näen tarpeellisena minimoida kaikki salassapitoon liittyvät riskit tutkimuksessa.

Opinnäytetyössä käsittelen myös jatkokäsittelylupaa edeltänyttä seulontamenettelyä, sekä vuonna 2015 tehtyä laajaa uudistusta jatkokäsittelyluvan soveltamiseen. Käsittelen myös muutoksenhaku-, sekä ratkaisutilastoja niin käräjäoikeuden, kuin hovioikeuden tasolla. Esitän opinnäytetyössä myös omia ajatuksiani ja ehdotuksiani muutoksenhaun, sekä tuomioistuimien yleiseen tehostamiseen. Näiden vaikutusta perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen käsittelen lyhyesti. Näen tärkeänä ottaa huomioon jatkokäsittelylupaa tutkiessa myös oikeudenkäyntikulut, sekä valtion kustantaman julkisen oikeusavun, sillä näillä on selkeitä vaikutuksia yksilön muutoksenhakuprosessiin.¹ Käsittelen myös pintapuolisesti yleisimpiä muutoksenhakuprosesseja, sekä näiden poikkeuksia.

2 Opinnäytetyön tavoitteet ja metodi

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia millaiset valitukset johtavat useimmiten jatkokäsittelyluvan myöntämiseen. Esiintykö näissä valituksissa yhteneväisiä piirteitä, kuten tiettyjä rakenteita, avainsanoja tai vaikuttaako asiaan esimerkiksi se onko valituksen laatija juristi vai ei. Pohjana tutkimukselleni käytän Helsingin hovioikeuteen saapuneita valituksia väliltä

---

¹ Antti Jokela, Oikeudenkäyntikulut ja maksuton oikeusapu. Alma Talent Oy, 2019, s.78.

30.9.2021 - 17.10.2021, joissa päätös jatkokäsittelyluvasta oli tehty 25.1.2022 mennessä. Lyhyt aikaväli johtui siitä, että kun hovioikeus antaa asiassa ratkaisun, sähköiset kappaleet valituksista poistetaan, joten niitä ei ole helposti saatavilla. Tutkimuksen kohteena olevien asioiden oli pitänyt saapua hovioikeuteen, mutta jatkokäsittelyluparatkaisua ei asioissa ollut vielä tehty, että valitukset olivat sähköisesti vielä saatavilla.

Valituksia oli 88 kappaletta, joista riita-asioita oli 35 kappaletta, ulosottoasioita kuusi kappaletta, rikosasioita 46 kappaletta, joissa syyttäjä on valittajana kahdessa ja hakemusasioita ainoastaan yksi kappale. Näiden lisäksi tutkimukseen sisältyy kolme kappaletta vastavalituksia riita-asioissa. Poikkeuksena tähän on kuitenkin hakemusasia, sillä niitä on tutkittavana ainoastaan yksi kappale, ja valittajan henkilötietojen suojaamiseksi tulen käsittelemään hakemusasioita ainoastaan yleisellä tasolla.

Metodiksi tutkimukselle valikoitui oikeusdogmaattinen, eli lainopillinen metodi. Näen tämän olennaisimmaksi, koska tutkimuksessani keskityn valitusten kirjalliseen sisältöön, ja siihen kuinka hovioikeus on tulkinut näiden perusteiden vaikutukset jatkokäsittelyluvan myöntämiseen. Toissijaisesti käsittelen asioita taloustieteellisestä, sekä tuloksellisesta näkökulmasta, sillä näen tärkeänä tuoda esiin tuomioistuimien asiamäärien, sekä rahoituksen kehitystä osana tuomioistuimien toiminnan kehittämistä. Osaltaan opinnäytetyössä on myös oikeussosiologista lähestymistapaa, esimerkiksi oikeudenkäyntikulujen, yksilön varallisuuden ja julkisen oikeusavun näkökulmasta, mutta tutkimuksen pääkysymykseen keskityn oikeusdogmaattisesti. Esiin nousee myös perus-, sekä ihmisoikeusnäkökulmaa osana oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä, sekä muutoksenhakuoikeuden näkökulmasta, niin kotimaisesti kuin kansainvälisesti, esimerkiksi Euroopan ihmisoikeussopimuksen näkökulmasta.

Toteutustapana toimii ristiin vertailu valitusten sisällöstä, löytyykö valitusten rakenteesta yhtäläisyyksiä, löytyykö yhteisiä avainsanoja, vaikuttaako rikoksen nimike tai muu vastaava säännöllisesti jatkokäsittelyluvan myöntämiseen, vai onko asioissa, joissa jatkokäsittelylupa on myönnetty jotain muuta yhteistä, tai ei mitään yhteistä. Tutkin myös sitä, että onko asioissa, joissa lupaa ei ole myönnetty vastaavia yhtäläisyyksiä. Tutkimuksessa kiinnitän huomiota myös siihen, että kuinka johdonmukaista jatkokäsittelyluvan myöntäminen on ollut tutkimuksen kohteena olevissa asioissa.

Tavoitteena on myös tuottaa asianajajille ja muille avustajina ja asiamiehinä toimiville henkilöille tietoa siitä minkä sisältöisellä valituksella on parhaimmat mahdollisuudet saada jatkokäsittelylupa hovioikeudesta. Tässä kuitenkin herää kynnyskysymykseksi se, että kuinka tarkasti pystyy yksilöimään asiansa niin, että löytämäni yhteneväisyydet soveltuvat valituksen sisältöön.

3 Jatkokäsittelylupa, mitä ja miksi

Jatkokäsittelylupa tuli osaksi muutoksenhakumenettelyä vuonna 2011, kun se korvasi sitä edeltäneen seulontamenettelyn. Jatkokäsittelyluvasta säädetään tarkemmin oikeudenkäymiskaassa 4/1734 luvussa 25 a 5 §. Jatkokäsittelylupaa uudistettiin suuresti vuonna 2015 nostamalla rikosasioiden jatkokäsittelyluvan alarajan neljästä kuukaudesta kahdeksaan kuukauteen ja siirtäen riita-asiat kokonaisuudessaan jatkokäsittelyluvan piiriin.

3.1 Seulontamenettely

Jatkokäsittelylupa kehiteltiin korvaamaan vuonna 2003 käyttöön tullut seulontamenettely. Seulontamenettely oli tarkoitukseltaan samantapainen kuin jatkokäsittelylupa, mutta hieman alkeellinen ja siitä asetetut säädökset olivat monitulkintaisia. Tämä johti siihen, että hovioikeudessa käsiteltiin usein uudestaan samat asiat kuin kärjäoikeudessa, vaikka alioikeus olisi ratkaissut asian oikein ja pitkän uuden oikeudenkäynnin jälkeen asian lopputulema ei muuttunut.

Suuri ongelma lakivaliokunnan mielestä seulontamenettelyssä oli myös sen kanta kärjäoikeuden ratkaisuihin, joissa ratkaisevana tekijänä oli alioikeudessa vastaanotettu suullinen todistelu.² Mikäli tällaisesta asiasta valitettiin hovioikeuteen, tuli asia lähes aina pääkäsittelyyn hoviin ja saattoi tapahtua ainoastaan edellä mainittu toisinto kärjäoikeuden oikeudenkäynnistä.

Hovioikeuden tehtävä ei tällöin päässyt omiin oikeuksiinsa ja usein nähtiinkin, että hovioikeus on vain toinen tuomioistuin mihin asiansa voi viedä, mikäli ei ollut tyytyväinen kärjäoikeuden tuomioon. Riippumatta siitä, oliko kärjäoikeuden tuomio lainmukainen ja vedenpitävä, eikä asiassa ollut sinällään mitään epäselvää, eikä asian ratkaisulla korkeammassa oikeusasteessa ollut esimerkiksi ennakkotapausarvoa. Nykyään hovioikeuden asema muutoksenhakutuomioistuimena on kuitenkin päässyt paremmin esiin, eikä hovioikeudessa enää nähdä kärjäoikeuden toisintoja asioissa, joihin jatkokäsittelylupasäännökset ovat soveltuneet.

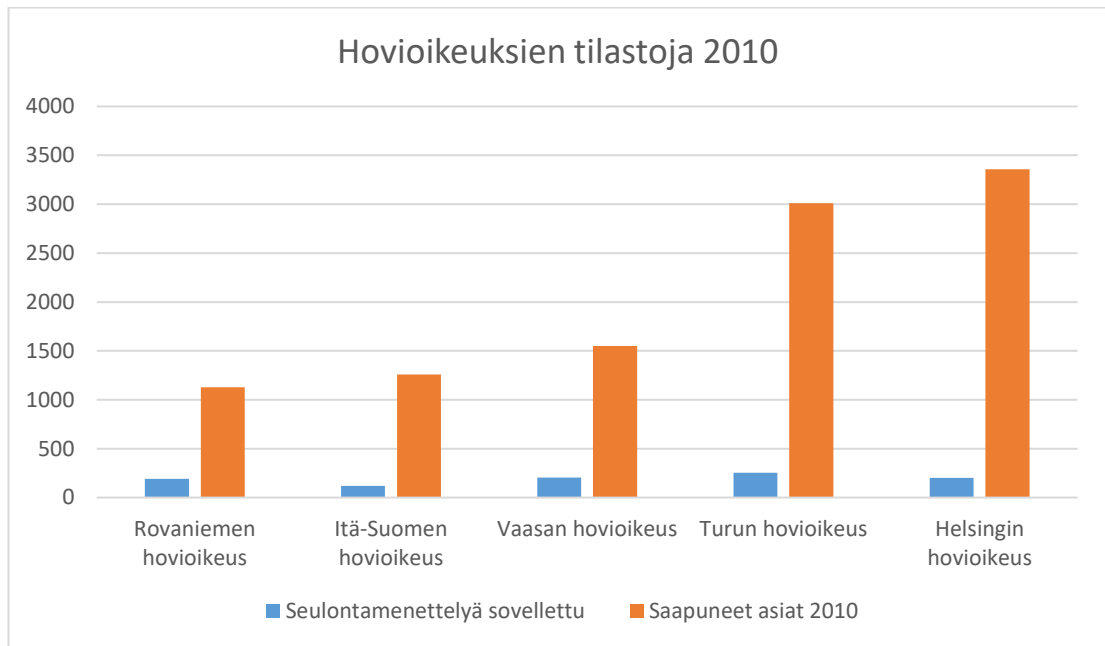
Oikeudenkäyntien toisinnot olivat ongelmallista myös siltä kannalta, että asioiden oikeudenkäyntikulut saattoivat kohota helposti suuriin summiin, jos asiaa käsiteltiin useammassa oikeusasteessa. Tällöin varakkailla oli parempi asema oikeudenkäynnissä, kuin henkilöillä, jolla ei ollut varaa ottaa taloudellista riskiä.³ Pitkään on nostettu alan kirjallisuudessa esiin sitä, että oikeudenkäyntikulut ovat jyrkässä nousussa ja tämä vaikuttaa osaltaan siihen, että oikeus jää yhä useamman tavoittamattomiin.⁴

---

² LaVM 4/2010 vp.

³ Antti Jokela, Oikeudenkäyntikulut ja maksuton oikeusapu. Alma Talent Oy, 2019, s.78-79.

⁴ Klaus Viitanen, Oikeudenkäyntikulut ja oikeuksien saatavuus. Defensor Legis, 4/2006, s. 614.

Kuvio 1: Hovioikeuksiin saapuneet asiat ja seulontamenettelyyn soveltuneet asiat vuonna 2010.

Kuten yllä olevasta kaaviosta ilmenee, soveltuivat seulontamenettely vain murto-osaan silloisista asioista. Tiedot ovat suoraan hovioikeuksien kirjaamoista, sillä Oikeusrekisterikeskus säilyttää tietoja ainoastaan edellisen kymmenen vuoden ajalta.

Hovioikeudet ottivat sisään lähes kaikki heille saapuneista asioista, sen tarkemmin niitä etukäteen tarkastelematta. Tämä ei ollut kovinkaan tehokasta oikeuslaitoksen resurssien käyttöä, sillä sekaan mahtui paljon asioita, jotka olivat ratkaistu oikein jo kärjäoikeudessa. Asianosaisilla, joilla ei ollut taloudellista riskiä asiassa tiedossa, ei ollut mitään järkevää syytä jäädä kärjäoikeuden tuomion varaan, sillä hovioikeus saattaisi, joskin epätodennäköistä, nähdä asian ratkaisun eri tavalla.

Myös kärjäoikeudessa tuomittu vankeus saatettiin keskeyttää, mikäli muutoksenhaun merkitys olisi kadonnut lähes kokonaan, jos vankeutta olisi jatkettu. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi noin kahden vuoden vankeustuomiot, joista kannellaan hovioikeuteen, sekä pääasiasta valitetaan. Tällöin koska pääasianratkaisussa saattaa kestää yli vuosikin, ja vankeustuomio jatkuisi tämän koko ajan ja jos sattuisi tilanne, että kärjäoikeuden ratkaisua muutetaan hovioikeudessa valittajan eduksi, olisi hän jo kärsinyt vapaudenmenetyksensä suurilta osin, ellei kokonaan.

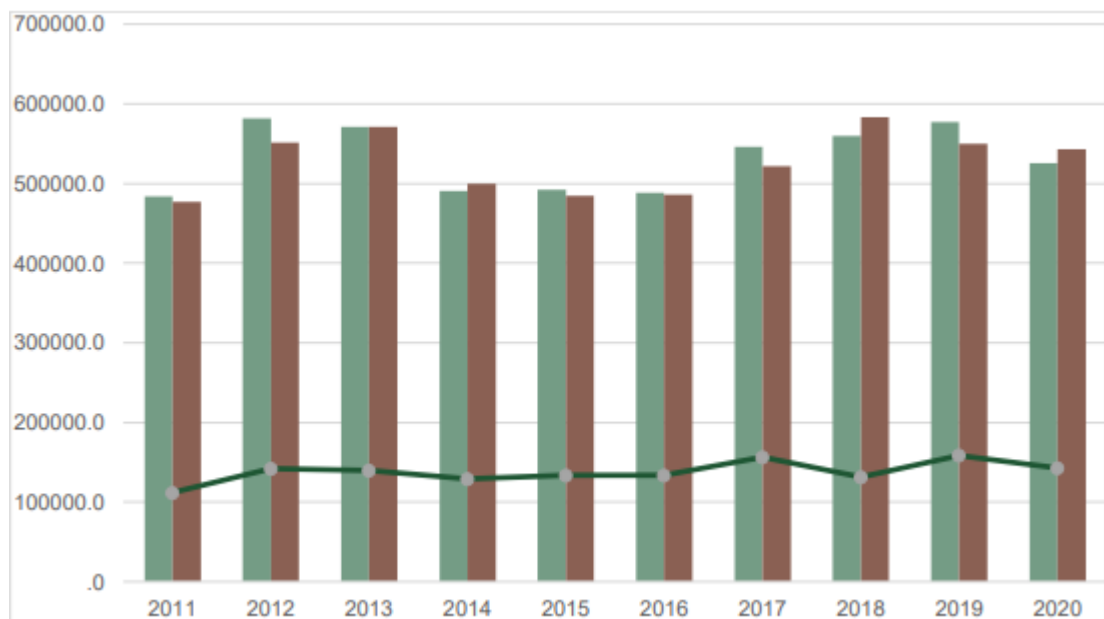
Hovioikeus ei kuitenkaan usein pysty arvioimaan kärjäoikeuden ratkaisun oikeellisuutta ennen kuin se ottaa pääasian käsiteltäväksi. Tämän vuoksi kantelun perusteeksi ei riitä se, että ratkaisu saattaa muuttua, vaan kantelusta pitää ilmetä itsessään jokin selkeä syy, miksi

vangitseminen olisi kohtuutonta, taikka alioikeuden oikeusprosessissa olisi tapahtunut selkeä virhe, joka loukkaa kantelijan oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Kantelussa vangitsemisesta ei tarvitse jatkokäsittelylupaa, eikä kantelulle ole määräaikaa. Muutoksenhausta pakkokeinoasioissa säättää pakkokeinolain 19 §.

Seulontamenettelyn vaikutusta oikeusturvaan punnittiin jo aikanaan esimerkiksi kirjallisuudessa.⁵ Silloin, kuten osittain vielä nykyäänkin, oikeusturvan käsite oli osiltaan hieman häilyvä ja epämääräinen, mutta sitä kuitenkin haluttiin suojella. Kuitenkin tulkintojen ja aikojen muuttuessa, yleinen konsensus on, että laajempikaan seulonta, eli jatkokäsittelylupa, ei loukkaa yksilön oikeusturvaa.

3.2 Jatkokäsittelyluvan tavoitteet ja tarkoitus

Jatkokäsittelyluvan ja sitä edeltäneen seulontamenettelyn tarkoituksena on kohdistaa hovioikeuksien resursseja asioihin, jotka ovat lainkäytön kannalta merkittäviä ja pitää oikeudenkäyntien pääpaino käräjäoikeuksissa.⁶

Kuvio 2: Rikos- ja siviiliasiat, sekä niissä annetut ratkaisut käräjäoikeuksissa vuosina 2011-2020 (Lähde: Tuomioistuinlaitos kirjanpitoyksikön (KPY 155) tilinpäätös vuodelta 2020, s. 70)

Tämä on tarkoituksenmukaista, ei pelkästään tuomioistuinjärjestelmän kannalta, vaan myös tuomioistuijien resurssien käytön kannalta. Suomesta käräjäoikeuksia löytyy 20 kappaletta ympäri maata, kun hovioikeuksia on vain viisi, Helsingissä, Turussa, Vaasassa, Kuopiossa ja Rovaniemellä ja ainoa korkein oikeus sijaitsee Helsingissä.

⁵ Jyrki Virolainen, Hovioikeuden seulontasäännösten tulkintaa. Defensof Legis 6/2003, s.969.

⁶ LaVM 24/2014 vp.

Lähtökohtaisesti hovioikeudella on myös pienemmät resurssit kuin samassa kaupungissa sijaitsevilla käräjäoikeudella. Tästä syystä, ja myös oikeusjärjestyksen kannalta, on tarkoituksenmukaista, että oikeus käydään aina mahdollisimman matalalla oikeusasteella. Ennen kuin jatkokäsittelylupaan otetaan kantaa, tulee käräjäoikeuden tuomioon ilmoittaa hyväksytysti tuomiota kokonaan tai tietyiltä osin, sekä toimittaa valitus ajallaan käräjäoikeuteen, joka ohjaa sen toimivaltaiseen hovioikeuteen.

Jatkokäsittelyluvan myöntämisestä ja yleisesti ottaen muutoksenhaun alkuvaiheista hovioikeudessa säädetään oikeudenkäymiskaassa. Oikeudenkäymiskaaren 25 a 5 § säättää jatkokäsittelyluvasta siten, että mikäli rikosasiassa vastaaja on tuomittu yli kahdeksan kuukauden vankeuteen, ei asiassa tarvitse syyttäjää, vastaajaa, eikä edes asianomistajaa jatkokäsittelylupaa, vaan hovioikeuden tulee käsitellä asia joka tapauksessa, kunhan tyytymättömyyden ilmoitus ja valitus on hoidettu säädösten mukaisesti. Vaihtoehtoisesti tuomitulla on mahdollisuus ilmoittaa tyytyvänsä tuomioon, joka voi nopeuttaa esimerkiksi vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa.⁷

Uudet jatkokäsittelylupasäädökset tulivat voimaan 1.1.2011, mutta niihin tehtiin suuria muutoksia jo vuonna 2015. Lakivaliokunnan lausunnon mukaan ongelmakohdiksi nousivat se, että jatkokäsittelylupa ei kattanut tarpeeksi suurta osaa muutoksenhausta. Ennen muutosta se kattoi arviolta 37 % hovioikeuksiin saapuvista asioista ja lakivaliokunnan arvion mukaan osuus nousisi 80-90 %:iin uusien muutoksien myötä.⁸

Perustuslakivaliokunnan mietinnön mukaan jatkokäsittelylupa itsessään ei loukkaa yksilön perustuslain 21 § mukaista oikeusturvaa, tarkalleen ottaen muutoksenhaun näkökulmasta.⁹ Samassa mietinnössä perustuslakivaliokunta antaa painoarvoa sille, että jatkokäsittelylupa omilta osin myös tukee oikeusturvan toteutumista lyhentämällä oikeudenkäyntiin kuluva aikaa. Henkilökohtaisesti olen perustuslakivaliokunnan kanssa tässä samaa mieltä, että vaikka hovioikeus ei ota asiaa kokonaisuudessaan käsittelyyn, mikäli kokoonpano päättyy hylkäämään jatkokäsittelyluvan, käyvät hovioikeuden tuomarit käräjäoikeuden ratkaisun silti tarkasti läpi, sekä valmistelusta vastaava jäsen perustelee asian selkeästi muulle kokoonpanolle ennen asian ratkaisua.

Tätä tukee vielä osaltaan se, että ainoastaan yhden tuomarin mielipide kolmen kokoonpanossa jatkokäsittelyluvan myöntämisestä riittää luvan myöntämiseen. Jatkokäsittelylupa nykyisellä mallillaan auttaa myös tukemaan resurssien oikeaa allokoointia asioihin, jotka on todella saatettu ratkaista alioikeudessa väärin. Samoin kun korkeimman hallinto-oikeuden

---

⁷ Antti Jokela, Rikosprosessioikeus. Alma Talent Oy, 2018, s. 810.

⁸ LaVM 24/2014 vp.

⁹ PeVL 59/2014 vp, s. 4.

valitusjärjestelmää uudistettiin ja valituslupa otettiin käyttöön myös korkeimmassa hallinto-oikeudessa, useassa yhteydessä katsottiin, että tämä ei vaarantanut oikeusturvaa, vaan kohdensi ja rajasi sitä asianmukaisesti.¹⁰

Kun jatkokäsittelylupasäännökset astuivat voimaan ja silloin, kun niitä uudistettiin, oli jatkokäsittelyluvan myöntämisessä huomattavia alueellisia eroja, esimerkiksi työmäärän perusteella.¹¹ Nykyään kuitenkin oikeuskäytäntö tältä osin on vakiintunut, eikä ratkaisuissa ole enää huomattavia hovioikeuskohtaisia eroja.

3.3 Nykytilanne ja tilastoja

Vuoden 2015 muutoksen myötä kaikki riita- ja hakemusasiat siirrettiin jatkokäsittelyluvan piiriin ja samalla rikostuomion alarajaa, jolloin se ei enää kuulu jatkokäsittelyluvan piiriin nostettiin neljän kuukauden vankeustuomiosta kahdeksan kuukauden vankeustuomioon. Sillä että onko vankeustuomio ehdollinen vai ehdoton ei ole merkitystä jatkokäsittelyluvan näkökulmasta.

Osa tiedoista on peräisin Oikeusrekisterikeskuksen toimittamasta vastauksesta tietopyyntöön.¹² Osa tiedoista on peräisin tietopyynnöistä hovioikeuksien kirjaamoihin. Tämä johtuu siitä, että Oikeusrekisteri pitää tilastoja edellisen kymmenen vuoden ajalta, joten Oikeusrekisterikeskuksella ei ollut saatavilla tilastoja seulontamenettelyn ajalta. Näiltä osin käytä hovioikeuksien toimittamia tietoja.

Käytän tässä tutkimuksessa pääasiassa Tuomioistuinlaitoksen kirjanpitoyksikön tilinpäätöksen tietoja, sillä sen tarjoamat tiedot ovat laaja-alaisemmat kuin Oikeusrekisterikeskuksen toimittamat tiedot. Siltä osin, kun tilinpäätöksestä ei ole tietoa tarpeeksi takautuvasti, käytän tietoja muista lähteistä.

3.3.1 Ennen vuoden 2015 lakimuutosta

Vuoden 2015 muutokset tulivat tarpeeseen, sillä aikeisemmat rajaukset olivat erittäin puutteelliset ja hovioikeuksiin tuli liikaa asioita käsiteltäväksi. Vuonna 2014 hovioikeuksiin saapui yhteensä 10 178 asiaa, joista vain 4127 asiaan soveltui jatkokäsittelylupasäännökset, eli noin 41 %:iin asioista. Jatkokäsittelylupa myönnettiin kokonaan tai osittain 2023 asiassa, eli hie- man alle puolessa asioista, joihin jatkokäsittelylupasäännökset soveltuivat, päättyivät täysin

¹⁰ Leena Halila, Valituslupa hallintolainkäytössä - Järjestelmän taustaa ja tulevaisuuden suuntaviivoja. Defensor Legis 6/2013, s. 967-969.

¹¹ Mika Sutela, Hovioikeuksien toiminta vuosina 2014-2017: tuloksellisuuden empiirinen kuvaus. Defensor Legis 4/2018, s. 711.

¹² Oikeusrekisterikeskuksen vastaus tietopyyntöön, 27.1.2022, Liite 1.

tai ainakin osittain hovioikeuden käsiteltäväksi. Tämä tarkoittaa, että kaikista 10 178 asiasta 8074 asiaa päätyi hovioikeuksien käsiteltäväksi.¹³

Syyttäjän ajamia rikosasioita, joihin soveltuvat jatkokäsittelyluvut on hovioikeuksissa keskimäärin noin 6 % kaikista rikosasioista. Syyttäjä ei yleensä siis lievistä tuomioista valita, syyttäjällä on kuitenkin virkansa puolesta velvollisuus ajaa asiaa niin, että oikeus parhaiten toteutuu. Rikokset, joista tuomitaan alle kahdeksan kuukautta vankeutta, ovat usein henkilöiden tekemiä, jotka ovat rikoskierteessä ja huonossa taloudellisessa tilanteessa. Tällöin henkilö on oikeutettu vastikkeettomaan oikeusapuun, jolloin hänelle ei muodostu taloudellista menetystä, vaikka valitus hovioikeudessa ei menestyisi.

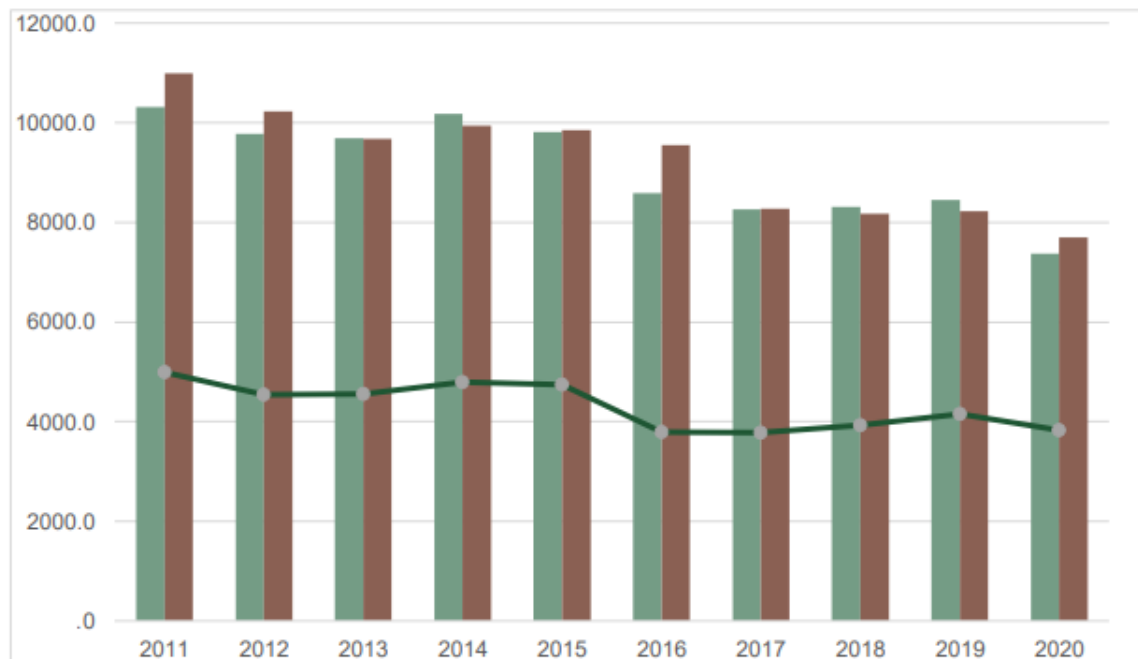
Poikkeuksena tästä on se, että jos korkeampi oikeusaste ei muuta ratkaisua, tai muuttaa sitä asianosaisten haitaksi, voi hänelle muodostua vahingonkorvauksia, taikka vastapuolen oikeudenkäyntikustannuksia maksettavaksi. Joissain tilanteissa ei tälläkään kuitenkaan ole vaikutusta, mikäli valittajan taloudellinen tilanne on sellainen, että hän ei näitä kuluja kuitenkaan koskaan kykene maksamaan. Tuomioistuimien ei voi kuitenkaan muuttaa ratkaisua ankarammaksi asianosaista kohtaan, muuten kuin oikeudenkäyntikulujen osalta, ellei jokin toinen osapuoli asiassa ole sitä valituksessa tai vastavalituksessa vaatinut, eli ns. *reformatio in peius* -kielto. Vastavalituksessa ei saa kuitenkaan kohdistaa vaatimuksia osapuoleen, joka ei ole asiasta valittanut.¹⁴

Taasen jos henkilö maksaa oikeudenkäyntikulunsa itse, valitus hovioikeuteen kustantaa 1.1.2022 alkaen 270 euroa vaikka jatkokäsittelylupaa ei myönnettäisi ja vaikka jatkokäsittelylupa myönnettäisiin, mutta hovioikeuden ratkaisu ei ole valittajalle suotuista, saattaa hänen ja vastapuolen hovioikeudessa syntyneet oikeudenkäyntikulut langeta hänelle itselleen maksettavaksi käräjäoikeudessa tuomittujen kustannuksien päälle.

---

¹³ HE 246/2014 vp, s. 5.

¹⁴ KKO 2021:25.

Kuvio 3: Hovioikeuksiin saapuvien asiamaerien ja annettujen ratkaisujen kehitys vuosina 2011-2020 (Lähde: Tuomioistuinlaitos kirjanpitoyksikön (KPY 155) tilinpäätös vuodelta 2020, s. 66)

3.3.2 Vuoden 2015 uudistuksen jälkeen

Tuomioistuinviraston vuoden 2020 tilinpäätöksestä saamieni tilastojen mukaan vuonna 2019 Suomessa hovioikeuksissa annettiin yhteensä 5542 ratkaisua, joihin soveltuivat jatkokäsittelylupasäännökset, mikä oli 73 %:ia kaikista Suomen hovioikeuksista käsitellyistä asioista.¹⁵ Kokonaisuudessaan hovioikeuksissa ratkaistiin 8227 asiaa vuonna 2019.¹⁶ Tästä luvusta voidaan johtaa, että edellä mainitun lakivaliokunnan mietinnössä esitetty arvio 80-90 %:sta oli hiukan optimistinen, mutta kuitenkin kuvaa nykytilannetta suhteellisen hyvin ja huomattavasti paremmin kuin ennen uudistusta.

Pienempi soveltuvuusprosentti kuin lakivaliokunnan arvioissa voi johtua myös siitä, että uusien säännösten mukaan asioista, jotka vaativat jatkokäsittelyluvan ei mahdollisesti valiteta niin usein, vaan tyydytään käräjäoikeuden tuomioon. Tähän on kuitenkin poikkeuksena valtion oikeusapua ilman omavastuusuutta saavat, sillä vaikka heidän valituksensa ei menestyisi jatkokäsittelylupaa edemmäs, ei heille aiheudu kustannuksia valituksesta. Poikkeuksena tähän ovat kuitenkin aiheettomat oikeudenkäynnit, joissa voittanut osapuoli saattaa joutua silti korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut.¹⁷

¹⁵ Tuomioistuinlaitos kirjanpitoyksikön (KPY 155) tilinpäätös vuodelta 2020, s. 66.

¹⁶ Tuomioistuinlaitos kirjanpitoyksikön (KPY 155) tilinpäätös vuodelta 2020, s. 67.

¹⁷ Antti Jokela, Oikeudenkäyntikulut ja maksuton oikeusapu. Alma Talent Oy, 2019, s.150-151.

Keskiarvotilastot antavat kuitenkin hieman vääristyneen kuvan tuomioistuimien toiminnasta, sillä Helsingin kärjäoikeus ja Helsingin hovioikeus kumpikin hoitavat huomattavan osan oman oikeusasteensa tapauksista. Helsingin hovioikeudessa esimerkiksi käsiteltiin vuonna 2020 koko Suomen 5542 asiasta 2541 kappaletta eli noin 46 % käsiteltiin vain yhdessä hovioikeudessa viidestä. Helsingin kärjäoikeudessa käsiteltiin taasen koko maan 525 444 asiasta yhteensä 76 225 kappaletta eli noin 15 % käsiteltiin yhdessä kärjäoikeudessa kahdestakymmenestä.¹⁸

Lähtökohtaisesti kaikki kärjäoikeuden rikosasioissa antamista tuomioista ovat valituskelpoisia. Riita-asioissa ja muissa asioissa on kuitenkin ratkaisuja, joista ei voi hovioikeuteen valittaa.¹⁹ On myös hovioikeuden ratkaisuja, joista ei voi valittaa korkeimpaan oikeuteen, kuten sillensä jäämiset, valituksen peruutukset ja muut vastaavat.²⁰

3.4 Jatkokäsittelyluvan myöntäminen

Helsingin hovioikeudessa jatkokäsittelyluvan voi myöntää hovioikeudenneuvos yksin tai asessori yksin oltuaan virassa vähintään kuusi kuukautta.²¹ Muiden hovioikeuksien työjärjestyksissä ei ole mainintaa yksin jatkokäsittelyluvan myöntämisestä, ei asessorille eikä hovioikeudenneuvokselle.

Myös Helsingin hovioikeudessa jatkokäsittelylupa tuodaan usein kolmihenkinen kokoonpanon ratkaistavaksi, vaikka valmistelusta vastaavan jäsenen oma esitys olisi jatkokäsittelyluvan myöntäminen ja ainoastaan hänen äänensä riittää luvan myöntämiseen, sillä he haluavat keskustella asiasta muun kokoonpanon kanssa ja kuulla heidän mielipiteensä asiasta.

Jatkokäsittelylupa voidaan myös myöntää ainoastaan osittain, koskemaan esimerkiksi ainoastaan määrättyä rangaistusta tai sakon suuruutta.²² Tässä on kuitenkin tiettyjä rajoituksia, eikä hovioikeus voi rajata jatkokäsittelylupaa samalla tavoin kuin korkein oikeus pystyy rajaamaan käsiteltävän asian erittäin tarkasti.

Jatkokäsittelylupa myönnettiin kokonaan tai osittain vuonna 2019 yhteensä 2901 asiassa kaikista 5542 asiasta, joihin soveltuivat jatkokäsittelylupasäännökset, eli yhteensä noin 52 % jatkokäsittelyluparatkaisuista olivat myönteisiä valittajalle. Mikäli jatkokäsittelylupa myönnetään osittain, voidaan oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun 12 § nojalla siirtää jatkokäsittelylupa muilta osin valituksen käsittelyn yhteydessä ratkaistavaksi. Tämä tarkoittaa lähtökohtaisesti

---

¹⁸ Tuomioistuinvirasto - Tuomioistuinlaitoksen vuositilastot 2020.

¹⁹ Antti Jokela, Rikosprosessioikeus. Alma Talent Oy, 2018, s. 806-809.

²⁰ Antti Jokela, Rikosprosessioikeus. Alma Talent Oy, 2018, s. 935.

²¹ Helsingin hovioikeuden työjärjestys 41 §.

²² Heikki Kemppinen - Johannes Koskenniemi, Jatkokäsittelyluvan rajaaminen. Defensor Legis 1/2021, s. 20-27.

sitä, että hovioikeuden ei tarvitse tehdä väliratkaisua jatkokäsittelyluvan osittain hylkäämisestä erikseen.

3.5 Jatkokäsittelyluvan epääminen

Jatkokäsittelylupa evättiin vuonna 2019 yhteensä 2641 asiassa, mikä oli 37 % kaikista vuoden 2019 ratkaisuksista.²³ Kaikista 5542 asiasta, joihin jatkokäsittelylupasäännökset soveltuivat, noin 48 %:ssa asioista jatkokäsittelylupa evättiin. Vuoden 2019 luvut antavat mielestäni realistisemman kuvan hovioikeuksien tämänhetkisestä tilanteesta, kuin vuoden 2020 tilastot, sillä suuri osa vuodesta 2020 meni sopeutuessa toimintaan koronapandemian keskellä.

Hovioikeuksien työmäärä verrattuna vuosia 2019 ja 2013 on huomattavasti laskenut ja hovioikeus on voinut keskittyä ydintehtäväänsä paremmin, eli asioihin, joissa on mahdollisesti sattunut virhe alioikeudessa ja käräjäoikeuden tuomion oikeellisuutta on syytä epäillä. Jatkokäsittelyluvan epäämiseen kuluva aika on kuitenkin huomattavasti pienempi kuin se, että asia otettaisiin täysin tutkittavaksi ja päädyttäisiin samaan tulokseen kuin käräjäoikeus.

Kielteiseen jatkokäsittelylupapäätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta. Muutoksenhaussa haetaan muutosta hovioikeuden päätökseen valittamalla korkeimpaan oikeuteen. Ensin kuitenkin tulee hakea valituslupaa korkeimmalta oikeudelta ja jatkokäsittelylupa-asioissa valituslupaa ei kovinkaan usein myönnetä, sillä kun jatkokäsittelyluvan myöntämiseen riittää yhden jäsenen myönteinen mielipide kolmen jäsenen kokoonpanosta, pääsee virheitä harvemmin hovioikeudessa tapahtumaan.

4 Riita-asiat

Riita-asia tarkoittaa kahden tai useamman luonnollisen tai juridisen henkilön välistä riitaa, jossa syyttäjä ei ole osapuolena. Usein käräjäoikeuteen päätyvät riita-asiat ovat esimerkiksi työntekijän ja työnantajan palkkariidat, huoltajuskiiat, elatusapuasiat ja muut vastaavat. Jos asiaan sovelletaan rikoslakia, esimerkiksi kunnianloukkaus, se tulkitaan rikosasiaksi, vaikka syyttäjä ei olisi osapuolena. Vuonna 2021 valmistuneen, oikeusministeriön teettämän selvityksen mukaan, noin joka kolmannella oli oikeusapua, jollain omavastuuosuudella riita-asioissa.²⁴

Pienet ja niin sanotusti riidattomat riita-asiat, kuten velkasuhteeseen perustuva saatava, voidaan käsitellä summaarisessa menettelyssä, joka on normaalia riita-asian käsittelyä nopeampi

²³ Tuomioistuinelaitos kirjanpitoyksikön (KPY 155) tilinpäätös vuodelta 2020, s. 122.

²⁴ Jukka Siro, Oikeudenkäyntikulut riita-asioissa: Arviomuistio. Oikeusministeriö, 2021, s. 17.

ja halvempi, sekä vie vähemmän tuomioistuimen resursseja. Summaariset asiat ovat volyymiltään suurin asialuokka käräjäoikeuksissa, johtuen esimerkiksi siitä, että useimmat käyttöluotot, pikavipit sekä muut vastaavat käsitellään useimmiten summaarisena asiana, joissa haetaan yksipuolista tuomiota ulosottoa varten.

4.1 Riita-asiat kattavat suurimman osan käräjäoikeuksien asioista

Vuonna 2020 käräjäoikeuksiin Suomessa saapui yhteensä 525 444 asiaa, joista summaarisia oli 382 381 asiaa, rikosasioita 56 932 asiaa ja loput jakautuvat hakemus-, ulosotto- ja laajoihin riita-asioihin. Summaariset kattavat siis noin 73 % kaikista käräjäoikeuksissa käsiteltävistä asioista.²⁵

Riita-asiat eroavat myös rikosasioista siinä, että ne ovat lähes aina dispositiivisia. Tämä tarkoittaa, että osapuolet voivat sopia asian missä vaiheessa tahansa, ja asian käsittely tuomioistuimessa päättyy. Mikäli osapuolet pääsevät sopimukseen, he voivat sopia sen tuomioistuimen ulkopuolella tai vaihtoehtoisesti he voivat tehdä tuomioistuimen vahvistaman sovinnon. Erona näillä on se, että mikäli tuomioistuimen vahvistamaa sovintoa ei noudateta, on se helpompi riitauttaa, mutta julkisuuslain vuoksi sovinto on julkinen, ellei muuta asiassa päätetä painavista syistä.

Riita-asioissa valittaja tarvitsee aina jatkokäsittelyluvan. Seulontamenettelyn ja alkuperäisen jatkokäsittelyluvan aikaan rajauksena oli, että mikäli kyseessä oli yli 10 000 euron häviöarvo, ei valittaja tarvinnut jatkokäsittelylupaa. Häviöarvolla tarkoitetaan tässä yhteydessä asianomistajan vaatimuksen ja käräjäoikeuden ratkaisun korvausmäärän erotusta, jonka tuli olla yli 10 000 euroa, etteivät jatkokäsittelylupasäädökset soveltuneet asiaan.

Riita-asioiden suurta määrää jatkokäsittelyluparatkaisuisissa verrattuna muihin, selittää niiden volyyymi käräjäoikeudessa, sekä edellä mainitsemani ero rikosasioihin, eli ne tarvitsevat jatkokäsittelyluvan aina, kun rikosasioista vain lievimmät tarvitsevat.

4.2 Valitukset riita-asioissa

Riita-asioissa valituksia oli 35 kappaletta, sekä vastavalituksia kolme kappaletta, yhteensä 35 eri asiassa. Valituksissa 33 kappaleessa valittaja oli käyttänyt apunaan juristia tai valittaja itse oli juristi. Valittajia, jotka eivät olleet käyttäneet juristin apua taikka olleet itse juristi oli 5 kappaletta. Eli riita-asioissa juristi oli laatinut valituksen 94 %:ssa valituksista.

---

²⁵ Tuomioistuinlaitos kirjanpitoyksikön (KPY 155) tilinpäätös vuodelta 2020, s. 70.

Yleisin asianimike oli lasten huolto ja tapaaminen ja niitä oli yhteensä 12 kappaletta, eli selvästi suurin asianimike. Eri asianimikkeitä oli yhteensä 22 kappaletta. Suuri osa valituksista perustuivat asioihin, joissa oli perustana jonkinlainen sopimusrikkomus tai vastaavaa.

	Jatkokäsittelylupa myönnetty	Jatkokäsittelylupa evätty
Ei avustajaa	2	3
Avustaja	22	11

Taulukko 1: Riita-asioissa myönnetty ja evätyt jatkokäsittelyluvut valittajatyypeittäin

4.3 Riita-asioissa jatkokäsittelyluvan saaneet valitukset johdonmukaisia

Jatkokäsittelylupa myönnettiin 22 asiassa kokonaan. Missään riita-asiasa jatkokäsittelylupaa ei myönnetty vain joltain osin, ainoastaan kokonaisuudessaan, tai ei ollenkaan. Myöskään ei ollut riita-asioita, joissa jatkokäsittelylupa olisi myönnetty vain yhdelle asianosaiselle. Eli lupa myönnettiin joko kaikille, tai ei kenellekään.

Asioihin kuului myös kaksi vastavalitusta, eli tutkittavana on 24 valitusta yhteensä. Jatkokäsittelylupa on myönnetty noin 61 %:ssa asioista. Tämä vastaa suhteellisen hyvin keskiarvoa, ottaen huomioon pienen otannan aiheuttaman heittelyn. Myönnetty jatkokäsittelyluvut jakautuivat tasan eri asianimikkeiden kanssa. Asianimikkeiden suhteelliset määrät pysyivät suurin piirtein samoina, kuin kaikkien valitusten kesken.

Valituksissa, joissa myönnettiin jatkokäsittelylupa, valituksen oli laatinut juristi 22 valituksessa, ja valituksen oli laatinut valittaja itse, eikä ollut koulutukseltaan juristi kahdessa valituksessa. Jatkokäsittelyluvan saaneista valituksista oli siis laatinut juristi noin 92 %:ssa valituksista. Tämä on hieman korkeampi kuin juristien osuus kaikista valituksista, mutta otanta on liian pieni varsinaisten johtopäätösten tekemiseen. Joskin on järkeenkäypää, että juristit osaavat lähtökohtaisesti laatia valituksen paremmin, kuin henkilöt, jotka eivät ole oikeustieteitä opiskelleet.

Valitukset liitteineen, joissa jatkokäsittelylupa myönnettiin vaihtelevat pituudeltaan kahden ja 140 sivun väliltä. Keskipituus oli noin 22 sivua, keskiarvoa nostivat muutama pidempi valitus. Tämän otannan perusteella on suhteellisen selkeää, että valituksen pituus ei vaikuta jatkokäsittelyluvan myöntämiseen. Valitukset jakautuivat tasaisesti hovioikeuden tuomiopiiriin kuuluvien käräjäoikeuksien kesken, ottaen huomioon niiden antamien ratkaisujen määrät, sekä käräjäoikeuksien tuomiopiirissä asuvien määrät.

Selkeä piirre valituksissa oli se, että ne keskittyivät pääasiassa yhteen teemaan taikka syytekohtaan tai vastaavaan. Harva valituksista kohdistui koko asiaan, vaan useimmiten johonkin tiettyyn kohtaan asian käsittelystä. Se, että johtuuko se valituksen kohteena olevista ratkaisuista vai valituksen laatimisesta, ei pysty tällaisella otannalla selvittämään.

Valitukset, jotka käsittelivät lapsiin liittyviä asioita, kuten tapaamista, huoltajuutta tai muuta vastaavaa, valituksissa usein viitattiin Richard Gardnerin vuonna 1985 teorioimaan *parental alienation syndromen* eli PAS:n omaisiin piirteisiin.²⁶ PAS:n ominaisia piirteitä on se, että lähi-vanhempi ”käännyttää” lapsia etävänhempaa kohtaan eri tavoin, kuten haukkumalla tai puhumalla pahaa toisesta vanhemmasta.

PAS:n yleisiä tuntomerkkejä ovat muun muassa se, että lapsi käyttää hänen ikäiseltään huomattavasti edistyneempää sanastoa ja toista fraaseja, joita on oppinut vanhemmaltaan. PAS on kuitenkin kokonaisuudessaan kyseenalaistettu teoria, mutta mielestäni se kuvaa valituksissa esitettyjä teemoja erittäin hyvin.²⁷

Selkeää valituksissa on kuitenkin yhteen asiaan keskittyminen, valitukset poikkeavat sisällöllisesti toisistaan huomattavasti lähes jokaisella mittarilla, paitsi tässä. Suurin osa valituksista keskittyy esimerkiksi prosessivirheeseen jossain tietyssä käsittelyn vaiheessa, taikka esimerkiksi tiettyyn ratkaisun lauseeseen tai kappaleeseen. Tämä teema on niin selkeästi valituksien läpileikkaava, että pienestä otannasta huolimatta, voin varmuudella sanoa tämän olevan yhdistävä tekijä valituksien kesken.

Toinen teema, joka tulee ilmi suurimmassa osassa valituksista, on se, että valitukset ovat selkeästi rakennettuja. Joskin tämä saattaa johtua siitä, että suuressa osassa asioissa valituksen laatijoista ovat juristeja, joten he laativat valituksia järjestelmällisesti, joten he käyttävät varmasti valmiita pohjia valituksissaan. Selkeä jäsentely kuitenkin auttaa selkeyttämään sitä, että mitä valittaja vaati ja millä perusteella.

4.4 Riita-asioissa ilman jatkokäsittelylupaa jääneet valitukset polveilevia

Jatkokäsittelylupa evätettiin 13 riita-asiaassa, joihin kohdistui yhteensä 14 valitusta, eli mukana oli yksi vastavalitus. Tämä tarkoittaa, että noin 39 %:ssa valituksissa jatkokäsittelylupaa ei myönnetty. Ottaen huomioon suhteellisen pienen otannan, päästään lähelle vuoden 2019 valtakunnallista epäamisprosenttia, joka oli 48 %. Kolmessa valituksessa valittaja tai valittajat

²⁶ Richard A. Gardner, M.D.: The Parental Alienation Syndrome: Past, Present, and Future, <http://richardagardner.com/ar22>, viitattu 11.3.2022.

²⁷ PAS on kyseenalaistettu useaan otteeseen, eikä sitä ole esimerkiksi hyväksytty Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5) -teokseen, jossa on lähtökohtaisesti yleisesti Yhdysvalloissa hyväksytyt mielenterveydenhäiriöt. Gardnerin ensimmäiset julkaistut tutkimukset aiheesta olivat omakustanteisia, eikä niitä julkaistu vertaisarvioituissa julkaisuissa.

olivat laatineet valituksen itse ja vastavuoroisesti 11 asiassa valittaja oli käyttänyt apunaan oikeudellista avustajaa. Eli noin 79 %:ssa valituksissa, joissa jatkokäsittelylupaa ei myönnetty, oli käytetty apuna juristia.

Valituksissa, joissa jatkokäsittelylupaa ei myönnetty löytyy keskenään yllättävän paljon yhteisyyksiä. Toisin kun valituksissa, joissa myönnettiin jatkokäsittelylupa, valituksissa, joissa ei myönnetty, valitukset harvemmin keskittyivät mihinkään tiettyyn osaan asiaa, kuten edellä mainitut syytekohta, prosessin vaihe tai muu vastaava. Valitukset seikkailivat asian käsittelyn eri kohdissa, syytekohtissa ja vaatimuksissa. Se, että johtuuko valitusten poukkoilu itse valituksista vai valituksen kohteena olevista ratkaisusta, jää hieman pimentoon. Useissa valituksissa vaikuttaa siltä, että asiassa yritetään etsiä ”hakuammunnalla” kohtaa, josta hovioikeus sattuisi löytämään jotain huomautettavaa ja myöntäisi luvan.

Osassa valituksissa tuntuu olevan kyse siitä, että päämies haluaa hakea muutosta vain koska ei tykkää käräjäoikeuden ratkaisusta. Oma teoriansi tähän osaan asioista on, että avustaja ei näe tuomiossa varsinaista virhettä, mutta valittaa ratkaisusta koska päämies sitä vaati. Avustaja tietää, että jatkokäsittelylupaa tuskin myönnetään, mutta avustaja voi silti laskuttaa muutaman tunnin työt valituksen laatimisesta, joko valtiolta, päämieheltä tai osan molemmilta, riippuen valtion tarjoamasta oikeusavusta. Tämä vaikka valituksen menestymismahdollisuudet olisivat alun alkaenkin lähes olemattomat.

Kuten myös valituksissa, joissa jatkokäsittelylupa myönnettiin, näkyy myös valituksissa, joissa jatkokäsittelylupaa ei myönnetty, sama rakenteellisuus valituksissa. Tämä ilmeisesti johtuu aikaisemmin mainitsemastani rutiininomaisesta valitusten laatimisesta oikeudellisilla avustajilla.

4.5 Johtopäätökset ja pohdiskelua riita-asioista

Otanta on jokseenkin pieni varmojen johtopäätöksien tekemiseen, mutta valituksissa on selkeitä johdonmukaisuuksia näkyvissä. Se, että kertooko se enemmän valituksen kohteena olevista ratkaisuksista vai itse valituksista jää hieman hämärän peittoon. Sitä, että se koskee valituksen kohteena olevia ratkaisuja, tukee se, että asioissa, joissa on sekä valitus, että vastavalitus, myönnettiin jatkokäsittelylupa molemmille tai ei kummallekaan. Joskin se, että tutkinnan kohteena oli ainoastaan kaksi asiaa, joihin kohdistuu enemmän kuin yksi valitus ei anna tarkkaa kuvaa.

Riita-asioissa muutoksenhaun kohteena on harmittavan usein lapsiin, huoltajuuteen ja muuhun vastaavaan perhe-elämään liittyvät ratkaisut. Se, että vanhemmat eivät pysty keskenään sopimaan asioista on itsessään jo ongelma, mutta sitä lisää ehdottomasti tuomioistuinkäsittely. Jos asia puidaan ensin käräjäoikeudessa ja sen jälkeen hovioikeudessa, menee asian käsittelyyn helposti kaksi vuotta tai ylikin.

Tämän lisäksi osapuolille tai osapuolelle voi muodostua huomattava taloudellinen riski, mikäli joutuu korvaamaan omat tai vastapuolen oikeudenkäyntikulut. Oikeusapu kustantaa 110 euroa per tunti ilman arvonlisäveroa ja avustajat saattavat laskuttaa kymmeniä ja taas kymmeniä tunteja hovioikeuden päästessä ratkaisuun. Omakustanteinen avustaja voi laskuttaa helposti yli 200 euroa tunnilta ilman veroja.

Jatkokäsittelyluvan ratkaisusta huolimatta, kaikissa avustajien laatimissa valituksissa näkyy paljon yhteneväisiä sana- ja fraasivalintoja. Tämä on ymmärrettävää oikeussanaston ollessa erittäin vakiintunutta ja oikeudenkäymiskaaren säätäessä osaltaan, mitä tiettyjä asioita valituksesta pitää käydä ilmi. Tietyillä sanoilla, tai fraaseilla ei vaikuttaisi olevan vaikutusta jatkokäsittelyluvan myöntämiseen, sillä luvan myöntämisestä tai epäämisestä huolimatta valituksissa käytetty kieli oli erittäin homogeenistä.

5 Rikosasiat

Rikosasioita ovat kaikki asiat, joissa on tapahtunut rikoslain mukainen rikos, jonka syyttäjä on päättänyt viedä tuomioistuimen käsiteltäväksi. On myös olemassa niin kutsuttuja asianomistajarikoksia, joissa syyttäjä ei ole ollenkaan mukana tai ei vie asiaa tuomioistuimeen, mikäli asianomistaja ei halua niin. Tähän on kuitenkin poikkeus, eli yleisen edun sitä vaatiessa, syyttäjä voi ajaa asianomistajarikosta tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Suurin osa rikoslain mukaisista rikoksista on kuitenkin virallisen syytteen alaisia, joten syyttäjän tulee lain mukaan viedä asia tuomioistuimen käsiteltäväksi, mikäli syytekynnys ylittyy asiassa. Tällaisessa asiassa asianomistajan tahdolla ei ole väliä, vaan asia on syyttäjän päätäntävällässä.

Vuoden 2015 muutoksen jälkeen rikosasioissa, joissa tuomio oli pidempi kuin kahdeksan kuukautta vankeutta, ei tarvitse jatkokäsittelylupaa, vaan hovioikeudella on aina velvollisuus tutkia valituksenalainen tuomio. Tästä johtuen tutkimuksen kohteena olevat rikosasioiden valitukset, ovat suhteellisen lieviä rikoksia, sillä vakavampiin rikoksiin jatkokäsittelylupasäädökset eivät ole soveltuneet. Lievissä rikosnimikkeissä näkyy usein myös suuria määriä näitä lieviä rikoksia yhdellä tuomiolla. Esimerkiksi petoksia, huumausainerikoksia tai rattijuopumuksia saatetaan ratkaista useampia yhdellä tuomiolla.

5.1 Vain pieni osa rikosasioista päättyy hovioikeuteen

Käräjäoikeuksiin saapui vuonna 2020 yhteensä 56 932 rikosasiaa, mutta hovioikeuteen käsiteltäväksi näistä päätyi ainoastaan noin 4860 asiaa.²⁸ Tähän asiamäärään sisältyvät myös jutut, joissa on evätty jatkokäsittelylupa, eli asiat, joissa hovioikeus ei ole varsinaisesti ottanut kantaa asian ratkaisuun. Eli kokonaisuudessaan vain noin 9 %:ssa käräjäoikeuden rikosasioiden ratkaisusta jokin tai useampi osapuoli valittaa hovioikeuteen.

Rikosasioissa, joihin ei sovellu jatkokäsittelysäännökset, yleensä jompikumpi osapuoli tai joissain tapauksissa molemmat saattavat valittaa hovioikeuteen. Joko tuomittu siitä, että rikos on luettu hänen syykseen tai syyttäjä silloin, jos ainoa, useampi tai yksi monesta syytetystä on vapautettu syytteistä sellaisin perustein, jotka syyttäjä näkee sellaisena, että hovioikeus saattaisi tuomiota asiassa muuttaa. Syyttäjällä on virkansa puolesta velvollisuus valittaa käräjäoikeuden ratkaisusta asioissa, joissa on syytä epäillä alioikeuden tuomion oikeellisuutta. Tästä velvollisuudesta säädetään laissa syyttäjälaitoksesta 9 §. Tuomitulla saattaa muodostua valituksesta kuitenkin huomattava taloudellinen riski, mikäli hän on itse vastuussa oikeudenkäyntikuluistaan.

5.2 Rikosasioiden valitukset

Rikosasioiden valituksia oli yhteensä 46 kappaletta liittyen 41 eri rikosasiaan, joista kahdessa valittajana on syyttäjä. Valittajalla oli näistä 44 valituksesta, joissa valittajana ei ollut syyttäjä, yhteensä 40 kappaleessa oikeudellinen avustaja tai olivat itse juristi ja valittaja oli ilman oikeudellista avustajaa 4 asiassa. Eli rikosasian valituksista avustaja oli laatinut noin 92 %:ssa tapauksista. Suuressa osassa rikosasioita valituksen kohteena oli useampi rikosnimike, näistä valikoitu vakavin tutkimuksen kohteeksi. Lisäksi kuudesta valituksesta ei käynyt ilmi mikä rikosnimike oli valituksen kohteena.

Yleisin asanimike oli virkamiehen väkivaltainen vastustaminen ja niitä oli yhteensä kuusi kappaletta. Törkeästä tai perusmuotoisesta pahoinpitelystä ja törkeästä tai perusmuotoisesta kuolemantuottamuksesta oli molemmista viisi valitusta, joskin kuolemantuottamuksiin liittyvistä valituksista, neljä liittyivät samaan asiaan.

Valitusten pituudet vaihtelivat puolesta sivusta aina yli 70 sivuisiin valituksiin. Huonolaatuisimmat valitukset olivat henkilöiltä, jotka edustivat itse itseään. Avustajien laatimissa valituksissa valituksen laatu ja pituus vaihtelivat huomattavasti. Toinen syyttäjän valituksista oli tuomitun eduksi, sillä käräjäoikeus oli tuominnut syytetyn virheellisesti vanhentuneesta

---

²⁸ Tuomioistuinelaitos kirjanpitoyksikön (KPY 155) tilinpäätös vuodelta 2020, s. 66.

rikoksesta. Valitusten keskipituus oli hieman yli kahdeksan sivua, mutta yleisimmät valitukset olivat noin neljän sivun mittaisia. Keskiarvoa nosti kuitenkin muutama pidempi valitus.

	Jatkokäsittelylupa myönnetty osittain tai kokonaan	Jatkokäsittelylupa evätty
Ei avustajaa	4	0
Avustaja	26	14
Syyttäjä	2	0

Taulukko 2: Rikosasioissa myönnetty ja evätyt jatkokäsittelyluvut valittajatyypeittäin

5.3 Rikosasioissa myönnettiin jatkokäsittelylupa saman tyyppisissä valituksissa, kuin riita-asioissa

Jatkokäsittelylupa myönnettiin kokonaan tai osittain yhteensä 25 asiassa, eli noin 66 %:ssa valituksissa myönnettiin jatkokäsittelylupa vähintään osittain. Tämä vastaa yleistä keskiarvoa suhteellisen huonosti, mutta ottaen huomioon otannan suhteellisen pienuuden, jossa yksi valitus vaikuttaa noin kaksi prosenttiyksikköä lopputulokseen, on kuitenkin osittain kyse myös satumasta.

Näihin asioihin kohdistui yhteensä 32 valitusta. Jatkokäsittelyluvut myönnettiin tasaisesti eri asianimikkeiden välillä. Varsinaista tilastointia avustajien ja valittajien itse laatimien valitusten välillä on hankala tehdä näin pienellä valittajien itse tekemien valitusten otannalla. Ainoastaan neljässä valituksessa ei käytetty avustajaa, 26 valituksessa valittaja käytti oikeudellista avustajaa ja kahdessa tapauksessa valittaja oli syyttäjä.

Valituksissa, joissa rikosasioissa on myönnetty jatkokäsittelylupa, näkyy samoja piirteitä kuin riita-asioissa. Valitukset keskittyvät johonkin tiettyyn kohtaan tai prosessin vaiheeseen, samoin kuin riita-asioissa. Osassa valituksissa esitetään myös uutta todistelua, jota ei ole syystä tai toisesta voitu esittää käräjäoikeudessa. Tämä yksistään on peruste jatkokäsittelyluvan myöntämiselle, mutta ainoastaan sillä syyllä, että todistelua ei ole tosiasiallisesti voitu esittää käräjäoikeudessa. Asiasta säädetään oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 17 §:ssä.

Yhdessä asiassa jatkokäsittelylupa myönnettiin vain yhdelle valittajalle kahdesta. Nämä valittajat hakivat tuomioon muutosta eri perustein. Valittaja, jolle ei myönnetty jatkokäsittelylupaa haki muutosta siihen, että käräjäoikeus olisi arvioinut käsittelyssä käytetyn näytön väärin, kun taas jatkokäsittelyluvan saanut valitti prosessivirheestä, sillä käräjäoikeus ei ollut otanut lieventämisperustetta huomioon ratkaisussaan.

5.4 Rikosasioissa ilman jatkokäsittelylupaa jääneet valitukset yhtenäisiä luvan saaneiden valitusten kanssa

Jatkokäsittelylupa evättiin neljästätoista asiassa, joihin kohdistui 14 valitusta. Näissä jokaisessa valittajalla oli käytössään avustaja. Tarkoitetaan, että noin 34 %:ssa asioista jatkokäsittelylupaa ei myönnetty. Se, että kaikilla, joille jatkokäsittelylupaa ei myönnetty, on käytössään avustaja, tukee myös riita-asioissa esiin tuomaani huomiota, että valituksen kohteena olevassa ratkaisussa ei todennäköisesti ole mitään virhettä, mutta valitus tehdään päämiehen vaatimuksesta. Useassa valituksessa erikseen mainitaan, että päämies on oikeutettu oikeusapuun ilman omavastuusuutta. Tämä tarkoittaa sitä, että valittajalla itsellään ei ole mitään menetettävää tai riskiä siinä, että hän valittaa alioikeuden ratkaisusta hovioikeuteen.

Joissain valituksissa tulee myös ilmi, että valittaja on vähintään jonkin asteisessa rikoskierteessä. Tämä ilmenee valituksissa koventamis- tai lieventämisperusteesta mainitsemisena, aikaisemman rikollisuuden esiin nostamisena, sekä aiemmista tuomioista puhumisena. Toistuva rikollisuus voi toimia hylkäysperusteena esimerkiksi tilanteessa, jossa haetaan ehdollisen tai ehdottoman vankeusrangaistuksen muuttamista yhdyskuntapalveluksi tai valvontarangaistukseksi.

Valituksissa, joissa evättiin jatkokäsittelylupa eroavat riita-asioiden vastaavista valituksista siitä, että suuri osa valituksista kohdistui tiettyyn kohtaan tai tuomion ankaruuteen tai muuhun vastaavaan. Joissain valituksissa valitettiin koko tuomiosta enempää tarkentamatta, mutta kyseessä oli huomattava vähemmistö.

Suurella osalla valituksia, joissa jatkokäsittelylupaa ei myönnetty haettiin muutosta siten, että törkeän rikoksen sijasta, luettaisiin syyksi perusmuotoinen rikos. Näissä kuitenkin oli ilmeisesti käräjäoikeus tehnyt siltä osin hovioikeuden mielestä oikean ratkaisun, ettei sillä perusteella jatkokäsittelylupaa myönnetty. Osassa valituksia valitettiin myös rangaistuksen määrästä taikka pituudesta, tai sen muodosta, mutta näissäkin tilanteissa hovioikeus on arvioinut kirjallisen näytön perusteella käräjäoikeuden päätyneen oikeaan lopputulokseen.

5.5 Johtopäätökset ja pohdiskelua rikosasioista

Rikosasioissa ei ole niin ilmeistä eroa valitusten tyyliä kuin riita-asioissa. Rikosasioiden valitusten erot olivat hiukan syvemmällä tekstissä kuin riita-asioissa. Selkeimpänä erona evättyjen ja myönnettyjen jatkokäsittelylupien välillä näkyi valituksissa ilmenevä toistuva tai jatkuva rikollisuus muutoksenhakijalla. Tämä näkyi suurella osalla valituksia ja useassa valituksessa vaikutti siltä, että muutosta haettiin vain siksi, että siihen oli oikeus, eikä siihen liittynyt taloudellista riskiä, ei sen takia, että odotettiin hovioikeuden ottavan asiaa käsittelyyn.

Tämä saattaa omalta osaltaan olla kiinni myös siitä, että valittajien asiamiehet laativat puolivillaisen valituksen, sillä heidän päämiehensä saavat oikeusapua ilman omavastuusuutta, jolloin avustaja voi pienellä työmäärällä laskuttaa useamman sata euroa lisää palkkiota.

Neljässätoista valituksesta, joissa ei myönnetty jatkokäsittelylupaa, yhdeksässä mainitaan erikseen, että heidän päämiehensä saa oikeusapua ilman omavastuuta, taikka heille on määrätty käräjäoikeudessa puolustaja, tarkoittaen periaatteessa samaa asiaa, sillä usein tuomioistuimien katsoo, että päämiehen taloudellinen tilanne huomioon ottaen jäävät oikeudenkäyntikulut valtion vahingoksi. Valituksissa, joissa jatkokäsittelylupa myönnettiin, näkyi hiukan enemmän yhteneväisyyksiä riita-asioissa menestyneiden valitusten kanssa. Kun taas valituksissa, joissa lupaa ei myönnetty kummassakaan asiatyypissä, ei niin paljoa yhteneväisyyksiä löytynyt.

Niin valituksissa, joissa myönnettiin lupa, kuin valituksissa, joissa lupaa ei myönnetty, näkyi myös riita-asioissa ilmi tullut selkeä rakenne. Uskon tämän rakenteen johtuvan kokonaisuudessaan avustajien rutiininomaisesta valituksen laatimisesta, jolloin tällainen voi nopeuttaa työtä, kun voi ns. leikkaa-liimaa-periaatteella yhdistellä vanhoja valituksia.

Kaikissa valituksissa esiintyi myös huomattavan paljon yhteneväistä sanastoa, samoin kuin riita-asioissa. Tämä on ymmärrettävää, sillä oikeuskielessä käytetty kieli on erittäin termipainotteista, sekä standardoitua, tarkoittaen, että tekstissä käytetään paljon oikeudenkäyntiin liittyviä käsitteitä ja nämä käsitteet ovat vakiutuneet ammattikielessä. Poikkeuksena tällaisiin valituksiin oli valittajien itse laatimat valitukset, joissa ammattikieltä ei ollut yksittäisiä sanoja ja fraaseja lukuun ottamatta.

Toinen vaikuttava tekijä on se, että oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 15 §:ssä säädetään useamman momentin verran siitä, että mitä tietoja valituksen sisällön tulee kattaa. Useimmissa valituksissa esiintyy vakiintuneita fraaseja, kuten ”käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuus” jossain muodossa, myös yleisiä termejä ovat muiden muassa toteennäyttäminen, syytteen hylkääminen tai kumoaminen ja tuomion kohtuullistaminen. Käytetyllä sanastolla ja fraaseilla ei näyttänyt olevan vaikutusta jatkokäsittelyluvan myöntämiseen, kuten ei ollut riita-asioissaakaan.

6 Ulosottoasiat

Ulosottoasiat ovat pääasiassa sitä, että velkoja valittaa ulosottomiehen toiminnasta tai toimittetusta ulosmittauksesta. Valituksen voi joko tehdä ulosotossa oleva itse, velkoja tai kuka tahansa ketä ulosmittaus tai ulosottomiehen ulosottopäätös koskettaa. Ulosottoasioiden valituksen kohteena on lähes aina joko se, että käräjäoikeudessa ollut vastaaja valittaa hänelle

tuomituista veloista taikka ulosmittauksesta tai velkoja valittaa siitä, että saatavat ovat tuomittu vanhentuneiksi taikka muuten saatavat on tuomittu siten, ettei velkoja niitä saa.

6.1 Ulosottoasioiden valitukset huomattavasti monipuolisempia, kuin muissa asiatyypeissä

Ulosottoasioissa valituksia tehtiin yhteensä kuusi kappaletta koskien viittä asiaa. Kahdessa asiassa valituksen oli laatinut juristi, kun neljässä valittaja oli itse laatinut valituksen. Kaikki asiat koskevat ulosottomiehen menettelyä heidän asioissaan. Näiden lisäksi yksi valitus peruutettiin ennen jatkokäsittelyluvasta päättämistä.

Valitusten laatu ja asioiden kokonaisuudet ovat sen verran eroavaisia toisistaan, että valitusten sisältöjen vertailu on hiukan epäluotettavaa näin pienellä otannalla, sekä sen tarkastelu onko valittaja käyttänyt valituksen laatimisessa apunaan juristia vai ei. Näen, että ulosottoasioiden osalta saamani tulokset eivät ole kokonaisuudessaan luotettavia, mutta kuitenkin suuntaa antavia.

6.2 Ulosottoasioissa myönnetty jatkokäsittelyluvat tapauskohtaisia

Ulosottoasioissa jatkokäsittelylupa myönnettiin kokonaan tai osittain kahdessa asiassa. Erittäin pienen otannan vuoksi ulosottoasioiden jatkokäsittelylupien myöntämisprosentti ei ole vertailukelpoinen keskiarvoon. Valituksissa, joissa jatkokäsittelylupa myönnettiin, keskipituus oli kolme sivua. Asioissa, joissa myönnettiin jatkokäsittelylupa, tehtiin yhteensä kolme valitusta, joista yhdessä oli käytetty apuna oikeudellista avustajaa, ja kahdessa valittaja oli laatinut valituksen itse.

Avustajan laatima valitus on luonnollisesti korkeatasoisin ja valituksessa viitataan useaan valituksen kannalta oleelliseen lakiin ja pykälään, sekä taustoitetaan perusteluja aikaisemmalla oikeuskäytännöllä. Valittajien itse laatimat valitukset koskevat samaa asiaa. Valittajat eivät viittaa valituksissaan ollenkaan lainkohtiin tai aikaisempaan oikeuskäytäntöön, mutta tuovat valituksessaan selkeästi ilmi käräjäoikeudessa tapahtuneen prosessioikeudellisen virheen ja sen korjaamiseksi heille tulee myöntää asiassa jatkokäsittelylupa, minkä hovioikeus on tehnytkin.

6.3 Ulosottoasioissa valituksissa, joissa ei jatkokäsittelylupaa myönnetty, ei löytynyt selkeitä yhteneväisyyksiä

Ulosottoasioissa jatkokäsittelylupa evättiin kolmessa asiassa, joita koski kolme valitusta. Kahdessa valituksessa valituksen on laatinut valittaja itse, ja yhdessä valittaja oli käyttänyt apunaan oikeudellista avustajaa. Hylättyjen valitusten keskipituus oli hieman alle viisi sivua. Oikeudellisen avustajan laatima vaatimus on kolmesta selkeästi korkealaatuinen, mutta valituksen kohteena oleva käräjäoikeuden ratkaisu on erittäin yksiselitteinen. Valituksen kohteena on ulosmitatun omaisuuden arvo.

Valittajien itse laatimissa valituksissa on sisällöltään huomattavia eroja, toisessa valituksessa valittaja osaa viitata asian kannalta oleellisiin lakipykäliin ulosottokaareissa. Toisessa valituksessa valittaja keskittyy lähinnä selittämään tilannettaan ja sitä miksi näkee käräjäoikeuden ratkaisun kohtuuttomaksi hänen elämäntilanteeseensa nähden.

Vaikkakin toinen valittaja perustelee näkemyksiään hyvin ja miksi käräjäoikeuden ratkaisu on hänen mielestään epäsuhtainen hänen elämäntilanteessaan, eivät ne yksinään ole perusteita jatkokäsittelyluvan myöntämiselle, vaan hänen pitäisi pystyä perustella, miksi käräjäoikeuden ratkaisu olisi lainvastainen tai selkeästi oikeuskäytännöstä poikkeava. Mikäli ulosmittauksen kohtuuttomuus ylittäisi ulosottokaaren 4 luvussa säädetyn kohtuuttomuuden, olisi tämä peruste jatkokäsittelyluvan myöntämiselle, mutta käräjäoikeus, eikä hovioikeus ole pitänyt suoritettua ulosmittausta yleisesti ottaen kohtuuttomana.

6.4 Johtopäätökset ja pohdiskelua ulosottoasioista

Luotettavia johtopäätöksiä valituksista on mahdotonta tehdä pienen otannan vuoksi. Tämän pienen otannan perusteella haluan kuitenkin tuoda esiin joitain huomioita näistä muutamasta valituksesta. Pienen otannan perusteella ulosottoasioissa ei näyttäisi olevan vaikutusta sillä käyttääkö valittaja avustajaa, sillä jakauma asiameistä käyttäneiden valittajien kesken jatkoluvan myöntämisessä oli puolet ja puolet. Mutta huomion arvoista on, että asiameistä käytettiin ainoastaan kahdessa valituksessa.

Valittajien itse laatimien jakauma on sama puolet ja puolet ja vertailtavana on neljä valitusta. Tämä antaa hiukan luotettavamman kuvan kuin ainoastaan kaksi valitusta, mutta ei silvikään millään mittapuulla tarpeeksi luotettavaa. Varsinkin kun ottaa huomioon, että valituksista kaksi koskee samaa asiaa.

Kuten aiemmin mainitsin, niin ulosottoasioissa valituksien sisältö ei ole keskenään kovinkaan vertailukelpoisia, sillä kukin ulosottoasia eroaa toisistaan huomattavasti. Tämä johtuu siitä, että ulosotto on erittäin monimuotoinen prosessi ja jokainen tehdään yksilön henkilökohtainen tilanne huomioon ottaen, että ulosotto ei ole kohtuuton yksilön elämäntilanteeseen nähden.

Toiselle kohtuullinen ulosmittaus saattaa olla toiselle taasen täysin kohtuuton. Esimerkiksi ei kannata ulosmitata autoa henkilöltä, jonka hän tarvitsee töissä käymiseen, kun taas henkilö, joka pystyy kulkemaan töihin muin keinoin, voi autostaan joutua luopua helpommin.

Toisin kuin riita- ja rikosasioissa, ulosottovalituksissa ei näkynyt niin yhteneväistä kielen- ja sanastonkäyttöä samalla tasolla, kuin muissa asioissa. Tiettyjä fraaseja jatkokäsittelylupa- ja käräjäoikeuden ratkaisuun ja yleisesti ottaen oikeudenkäymiskaaren vaatimiin valituksen

sisältöön liittyen löytyy yhteneväisyyksiä, niin ulosottovalitusten, kuin muiden asioiden valitusten kanssa.

Näiden lisäksi yhteistä sanastoa valituksista ei paljoakaan löydy. Uskon tämän johtuvan pääasiassa siitä, että ulosottoasiat poikkeavat muista tutkimuksen kohteena olleista valituksista aihealueeltaan niin paljon, ettei yhteneväisyyksiä valitusten sisällöissä ole. Tätä lisää myös pieni otanta ulosottovalituksissa, jolloin yhteneväisyyksiä on vähemmän löydettävissä, koska pohjamateriaaliakin on vähemmän.

7 Hakemusasiat

Suurimmilta osin hakemusasioissa käräjäoikeudessa on kyse huoltajuus-, tapaamisoikeus- ja elatusasioista. Vuonna 2015 kun jatkokäsittelylupajärjestelmää uudistettiin, lakivaliokunta tiedosti mietinnössään, että huoltajuusasioilla voi olla erittäin suuri merkitys asianosaisille, mutta valiokunta näki tärkeämpänä kuitenkin sen, että oikeudenkäyntiä ei venytetä turhaan ja asiaan saadaan päätös mahdollisimman nopeasti.²⁹ Tästä syystä vuonna 2015 huoltajuuteen liittyvät asiat siirrettiin kokonaisuudessaan jatkokäsittelylupajärjestelmän piiriin. Kun hakemusasiasta valittaa hovioikeuteen, siitä tulee riita-asia.

Vanhemmat yhdessä tai yksi vanhempi voi tai voivat olla hakemassa lain lapsen elatuksesta mukaista elatusavun määräämistä tai tarkistamista, hakea yksin- tai yhteishuoltajuutta, jossa tuomioistuim vahvistaa huoltajasopimuksen, hakea tapaamisoikeutta tai isyyslain mukaista isyyden vahvistamista tai kumoamista tuomioistuimelta. Myös yksityishenkilön velkajärjestely, avioero ja edunvalvojan sekä pesänjakajan määrääminen ovat kaikki hakemusasioita.

Hakemusasiat voivat kuitenkin ”riitaantua” kesken käsittelyn, jolloin ne siirtyvät riita-asian käsittelyjärjestykseen. Asia ratkaistaan joko kirjallisessa menettelyssä kansliassa tai suullisessa käsittelyssä asian luonteen ja tarpeen mukaan. Elatusapua hakiessa, asiasta tekee mielenkiintoisen se, että hakijana toimii lapsi, tosin yleensä hänen edunvalvojakseen on määrätty asiamies. Tämä johtuu siitä, että oikeus elatukseen ei kuulu vanhemmalle, vaan se on lapsen oikeus.

7.1 Hakemusasiat hovioikeudessa

Hakemusasioihin hovioikeudessa sisältyvät esimerkiksi hakemukset menetetyn määräjän palauttamiseksi, tuomioistuimmaksusta vapauttaminen tai avustajan palkkion hakemukset. Menetetyn määräjän palauttamista voi hakea tilanteissa, joissa hakijalla on ollut laillinen este

---

²⁹ LaVM 24/2014 vp.

ilmoittaa tyytymättömyyttä käräjäoikeuden asettamassa määräajassa tai ei ole pystynyt toimittamaan valitusta säädetyssä määräajassa.

Lailliseksi esteeksi katsotaan esimerkiksi vakava sairastuminen, taikka historiasta jäänyt julkisen liikenteen keskeytyminen, sillä nykyään suurin osa tyytymättömyyden ilmoituksista, sekä valituksista tuomioistuimille tehdään sähköisesti. Lailliseksi esteeksi ei esimerkiksi katsota unohdusta tai perehtymättömyyttä muutoksenhakuun. Tästä on korkeimman oikeuden ennakkoratkaisuja, esimerkiksi KKO 2019:85. Myöskään sitä, mikäli käyttää asiamiestä tai avustajaa puolestaan ja tämä unohtaa tehdä valituksen ajoissa, ei katsota lailliseksi esteeksi.

Hakemusasia käsitellään myös avustajan palkkiohakemukset, mikäli he esittävät palkkiovaatimuksensa asian ratkaisun jälkeen. Näissäkin pitää olla avustajalla erityinen syy, miksi asia tulisi hyväksyä jälkikäteen ja miksei palkkiovaatimusta olla esitetty tuomioistuimelle ajoissa. Tällaisen asian käsittelystä esimerkkinä toimii korkeimman oikeuden ennakkoratkaisu KKO 2015:38.

Myös oikaisuvaatimukset oikeusapupäätöksiin käsitellään tuomioistuimissa hakemusasioina. Valittajan tulee tehdä ensin ratkaisupyynnö päätöksen tehneeseen oikeusaputoimistoon. Mikäli ratkaisupyynnön jälkeen oikeusaputoimisto katsoo kielteisen päätöksensä olevan oikein, tulee oikeusaputoimiston välittää päätös sen tuomioistuimen käsiteltäväksi, missä hakijan riita-, rikos- tai hakemusasia on sillä hetkellä käsiteltävänä tai jos asian käsittely on päättännyt, lähetetään asia siihen tuomioistuimeen, missä asiaa on viimeksi käsitelty.

Mikäli oikeusapuhakemus ja -päätös koskee viranomaisasiaa, tulee ratkaisupyynnö lähettää sen hallinto-oikeuden käsiteltäväksi, jonka tuomiopiirissä oikeusaputoimisto sijaitsee. Oikeusapupäätöksistä kuitenkin harvemmin valitetaan tuomioistuimeen saakka, sillä mikäli päätöksessä on tapahtunut virhe, on erittäin todennäköistä, että virhe olisi huomattu joko oikeusaputoimistossa, mutta aina silloin tällöin tulee erikoistapauksia, joihin tuomioistuin ottaa kantaa. Oikeusavun kattavuutta ja laajuutta on käsitelty useamman kerran korkeimmassa oikeudessa, sekä erinäisessä kirjallisuudessa.³⁰

Hakemusasioita tulee kokonaisuudessaan hovioikeuteen erittäin vähän, joten niistä tuloksetkaan vertailun laatiminen vaatisi todennäköisesti useammalta vuodelta hakemuksia. Tässä ongelmaksi muodostuu se, että osa hakemusasioista ei kuulu jatkokäsittelyluvan piiriin ja myös se, että asioita saattaa tarvita niin pitkältä ajalta, että asiaan liittyvät lait ja säädökset, sekä oikeuskäytäntö saattavat muuttua ajan kuluessa.

---

³⁰ Antti Jokela, Oikeudenkäyntikulut ja maksuton oikeusapu. Alma Talent Oy, 2019, s.275-280.

8 Valituksien ja jatkokäsittelylupien vertailu eri asiatyyppeiden välillä

Keskityn tässä kappaleessa vertailemaan rikos- ja riita-asioita muiden asiatyyppeiden pienen otannan vuoksi.

Valituksissa, joissa jatkokäsittelylupa myönnettiin, löytyi selkeitä yhteneväisyyksiä asiatyypistä huolimatta, kun taas valituksissa, joissa jatkokäsittelylupaa ei myönnetty löytyi enemmänkin eroavaisuuksia, kuin yhteneväisyyksiä. Kokonaisuudessaan valituksia oli tutkittavana erittäin laaja spektri, mutta suurimmilta osin valituksista oli helppoa löytää yhteneväisyyksiä asialajeittain, sekä sen mukaan myönnettiinkö asiassa jatkokäsittelylupaa vai ei.

Valituksien laajan spektrin vuoksi, myös näistä yhteneväisyyksistä poikkeavia valituksia oli muutamia. Oli valituksia, joista puuttui selkeä rakenteellisuus, mutta niissä myönnettiin silti jatkokäsittelylupa. Oli myös valituksia, jotka olisivat kokonaisuutensa puolesta sopineet paremmin jatkokäsittelyluvan saaneisiin valituksiin, mutta niissä ei jatkokäsittelylupaa myönnetty.

Käytetyllä sanastolla ja fraaseilla ei tämän tutkimuksen perusteella vaikuttaisi olevan ainaakaan merkittävää vaikutusta jatkokäsittelyluvan myöntämiseen. Oikeudellinen ammattikieli on pitkälle vakiintunutta ja useimmat termit ja fraasit tulevat alan kirjallisuudesta ja lainsäädännöstä, jolloin oikeudellisten avustajien laatimista valituksista on helppoa löytää paljon yhteneväisyyksiä, jatkokäsittelyluvan ratkaisusta huolimatta.

Otanta valittajien itse laatimista valituksista oli sen verran pieni, että luotettavia johtopäätöksiä ei näistä tuloksista voi tehdä. Kuitenkin valituksia lukiessa huomasi huomattavan taasoeron valituksien sisällössä juristien laatimien valituksien kanssa. Juristien laatimissa valituksissa oli selkeästi enemmän viittauksia relevanttiin kirjallisuuteen, lakipykäliin ja oikeuskäytäntöön sekä korkeimman oikeuden ennakkoratkaisuihin. Avustajilla oli myös selkeämpi ymmärrys siitä, mitä asioita valituksen tulee oikeudenkäymiskaaren, sekä muutoksenhaun nopeuttamisen kannalta sisältää.

Kaikkien valitustyyppien kesken jatkokäsittelyluvan myöntäminen on kuitenkin kokonaisuudessaan johdonmukaista, eikä valituksen sisällöllä vaikuta olevan varsinaista vaikutusta jatkokäsittelyluvan myöntämiseen. Näin tulisikin olla, sillä laissa säädetään perusteet jatkokäsittelyluvan myöntämiselle ja suurimpana tekijänä jatkokäsittelyluvan ratkaisussa tulisi olla kärjäoikeuden ratkaisu.

9 Yhteenveto

Tämän tutkimuksen perusteella löytyi tiettyjä johdonmukaisuuksia eri asiatyypin valituksissa, sen perusteella myönnettiinkö niissä jatkokäsittelylupaa vai ei. Tutkimuksen kohteena olleista 89 valituksesta 82 kohdistui riita- tai rikosasioihin. Mielestäni kokonaisuudessaan tämä on riittävä määrä joidenkin suhteellisen luotettavien johtopäätöskäytösten tekemiseen. Tutkimuksessa ei otettu huomioon valituksen kohteina olleita käräjäoikeuden ratkaisuja, mikä taas osaltaan lisää tutkimuksen epäluotettavuutta.

Huomionarvoisena tulee pitää myös esittämäni taloudellinen intressi avustajalla laatia valitus asiassa, jossa päämies ei ole vastuussa omista oikeudenkäyntikuluistaan. Tämä johtaa varsinkin rikosasioissa useiden huonolaatuisten valitusten laatimiseen, sekä luotettavan tutkimuksen vaikeutumiseen.

Tutkimuksen tarkoituksena on osiltaan tuottaa tietoa avustajille, millaisella valituksella on tämän tutkimuksen perusteella parhaimmat mahdollisuudet jatkokäsittelyluvan saamiselle, mutta edellä mainitut taloudelliset intressit mielessä laaditut valitukset vaikeuttavat tällaisten tulosten laadintaa. Tältä osin tutkimuksessa ei saavutettu konkreettisia tuloksia, sillä tulokset viittaavat siihen, että tärkeintä asiassa on muutoksenhaun kohteena oleva alioikeuden ratkaisu varsinaisen valituksen sisällön sijasta.

Tutkimuksen perusteella olen saanut selkeän kuvan, että vaikka valituksista löytyy tiettyjä johdonmukaisuuksia, vaikuttaa asiassa huomattavasti enemmän valituksen kohteena oleva asia kuin itse valitus. Tämä on toivottavaakin, sillä oikeudenkäymiskaaren pykälässä jatkokäsittelyluvasta säädetään, että jatkokäsittelylupa tulisi myöntää asioissa, joissa käräjäoikeuden ratkaisua on syytä epäillä, asia on lain soveltamisen kannalta tärkeä vastaavissa tapauksissa tai luvan myöntämiselle on jokin muun painava syy. Valituksen laatu ei sinällään tule kyseeseen missään näissä kohdissa, joskin valituksessa pitää osata nostaa esiin kohdat, joissa epäilee käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuutta.

Kokonaisuudessaan arvioisin tutkimuksen kohteena olevissa asioissa jatkokäsittelyluvan myöntämisen olleen johdonmukaista, sekä noudattavan aikasempaa oikeuskäytäntöä selkeästi. Koska tutkimuksen kohteena ei ollut alioikeudessa kertynyt oikeudenkäyntiaineisto, ei niiden vaikutuksia myönnettyihin jatkokäsittelylupiin voi käsitellä, muuta kuin valituksissa selitetyiltä osin.

10 Pohdintaa

Jatkokäsittelylupa on mielestäni hyvä asia ja tällä hetkellä ajaa asiansa suhteellisen hyvin. Hovioikeuksien oikeudenkäynnit ovat harvemmin käräjäoikeuden toisintoja asioissa, joihin

jatkokäsittelylupasäännökset soveltuvat. Rikosasiat, jotka jäävät säännösten ulkopuolelle saattavat taasen usein olla toisintoja käräjäoikeuden oikeudenkäynnistä, mutta mikäli jatkokäsittelylupa yletettäisiin koskemaan myös kaikkia rikosasioita, saattaisi yksilöiden perustuslain 21 §:n mukainen oikeusturva vaarantua helpommin.

10.1 Jatkokäsittelyluvan laajentaminen

Mielestäni jatkokäsittelyluvan alarajaa olisi kuitenkin varaa nostaa esimerkiksi joko kahden toista kuukauden tuomioon, tai sitten ainoastaan, että mikäli yli kahdeksan kuukauden vankeustuomio tuomitaan ehdottomana, ei valittaja tarvitsisi jatkokäsittelylupaa saattaakseen asiansa hovioikeuden käsiteltäväksi.

Näkisin tämän hyödyllisenä kehityssuuntana tuomioistuimien toimintaedellytysten turvaamisen ja lainkäytön kannalta. Tämä auttaisi myös kohdistamaan resursseja paremmin käräjäoikeusasteelle ja hovioikeuden asema muutoksenhakutuomioistuimena korostuisi entisestään ja käräjäoikeuksien oikeudenkäyntien toisinnot vähentyisivät. Toisena hyvänä syynä näen tälleen, että Suomessa tuomitaan suhteellisen kevyitä tuomioita kansainvälisesti vertailtuna. Varsinkin mikäli henkilö tuomitaan useammasta rikoksesta kerralla, taikka hänet olisi voitu tuomita näistä rikoksista aikaisemmassa oikeudenkäynnissä rikoslain 7 luvun mukaisesti, saa tuomittu niin sanotun ”paljousalennuksen”, eli kohtuullistamisen.

Vakavimmasta rikoksesta tuomitaan tällöin täysi tuomio, mutta muista samalla kerralla tuomittavista rikoksista tuomitaan lähtökohtaisesti vain yksi kolmasosa normaalista tuomiosta. Myös aikaisempi määrätty rangaistus voidaan katsoa riittäväksi tuomioksi myös myöhemmin tuomituista lievistä rikoksista. Tämä johtaa siihen, että volyymiltään tuomitaan paljon lyhyitä tuomioita, mutta saattavat juuri ja juuri ylittää jatkokäsittelyluvan kahdeksan kuukauden rajan. Näissä tilanteissa hovioikeuden on pakko ottaa asia käsittelyyn, mikä johtaa useissa asioissa resurssien tuhlaamiseen, eikä käräjäoikeuden tuomiota muuteta. Tällaisia asioita tulisi mielestäni jäädä jatkokäsittelyluvan haavin entistä enemmän.

En näe, että esimerkiksi yhdeksän kuukauden ehdollinen vankeus on tuomio, joka tulisi ehdottomasti saada hovioikeuden käsiteltäväksi täysimittaisesti, mutta taasen yhdeksän kuukauden ehdoton vankeusrangaistus on sellainen, millä on suuria vaikutuksia yksilön elämään. Tällainen vankeusrangaistus todennäköisesti johtaa asunnon ja työpaikan menettämiseen, mikäli sellaiset tuomitulla ovat. Osaltaan pelkällä rikosrekisterimerkinnällä saattaa olla vaikutusta koko loppuelämään joidenkin yksilöiden kohdalla. Rikosrekisterimerkintä voi vaikeuttaa tiettyillä aloilla töiden saamista, ellei tee sitä mahdolliseksi. Osaltaan myös esimerkiksi lainan, vuokra-asunnon ja tiettyjen sopimuksien saaminen voi vaikeutua, ellei osoittautua mahdolliseksi.

Mikäli rajoitusta nostettaisiin mainitsemaani kahteentoista kuukauteen taikka ainoastaan ehdottomiin vankeusrangaistuksiin, olisi ainoastaan vakavammat rikokset jatkokäsittelylupasäännösten ulkopuolella ja yhä useampi rikosasia jäisi jatkokäsittelylupavaiheeseen, eikä hovioikeuksien resursseja käytettäisi niin paljoa siihen, että käydään samat asiat kuin käräjäoikeudessa ja kuitenkin lopuksi päädytään samaan tulokseen.

Mielestäni ei olisi myöskään täysin perusteetonta laajentaa jatkokäsittelylupaa koskemaan paljon laajempaakin skaalaa asioista, kuten esimerkiksi nostaa jatkokäsittelylupasäännösten soveltamisen yläraja kahden vuoden tuomioihin tai yli, jolloin jatkokäsittelyluvan ulkopuolella olisi lähtökohtaisesti ainoastaan ehdottomat vankeusrangaistukset.

Yksi laajennustapa voisi olla myös, että jatkokäsittelyluvasta tulee samanlainen, kuin korkeimman oikeuden valituslupa, jolloin kaikki asiat vaatisivat jatkokäsittelyluvan. Tämän ulkopuolelle voitaisiin kuitenkin säätää esimerkiksi elinkautiset vankeusrangaistukset. Mielestäni laajempikin jatkokäsittelylupasäännösten sovellettavuus korostaisi usein mainitsemaani hovioikeuden asemaa muutoksenhakutuomioistuimena, mutta jatkokäsittelyluvan soveltaminen kaikkiin asioihin taas vähentäisi eroa hovioikeuden ja korkeimman oikeuden välillä. Tällainen laajennus kuitenkin vaatisi laajat tutkimukset ja selvitykset ennen kuin asia tulisi edes mietittäväksi asiasta päättävien pöydille. Asia myös todennäköisesti vaatisi resurssien uudelleenlokointia Tuomioistuinviraston sisällä, sillä tällainen laaja muutos siirtäisi oikeudenkäynti painopistettä vielä entisestään käräjäoikeuksille, kun taas hovioikeuksien tarvitsemat resurssit vähenisivät.

10.2 Laajentamisen vaikutukset ihmis- ja perusoikeuksiin

Tällaisella laajennuksella, tai pienemmälläkin laajennuksella, voisi olla paljon negatiivisia vaikutuksia ihmis- sekä perusoikeuksien toteutumiselle. Perustuslain 21 § säätää, että jokaisella tulee olla oikeus myös hakea muutosta viranomaisen tai tuomioistuimen päätökseen. Muutoksenhaun rajaamisen vaikutuksesta yksilön oikeusturvaan on pohdittu aikaisemminkin, niin jatkokäsittelyluvan esitöissä kuin kirjallisuudessakin.³¹

Kun markkinaoikeuden antamien ratkaisujen valitukset siirrettiin valitusluvan alle, katsoi perustuslakivaliokunta silloinkin, kuten jatkokäsittelylupaa säätäessä, että tämä ei rajoita yksilön oikeusturvaa siten, etteikö perustuslain mukainen oikeusturva toteutuisi.³² Mutta perustuslakivaliokunta halusi kiinnittää samaisessa lausunnossa huomiota siihen, että valitusluvan

---

³¹ PeVL 59/2014 vp, s. 4.

Ida Koivisto, Oikeusturva - kehittyvä perusoikeus? Lakimies 6/2013, s. 1050-1054.

³² PeVL 49/2016 vp.

saamisen kynnyks ei tule olla liian korkea. Pekka Savola kirjoittaa laajemminkin asiasta artikkelissaan, mutta näen näiden lausuntojen sopivan myös jatkokäsittelylupaa arvioidessa.³³

Suomen tuomioistuimia ja oikeusjärjestystä sitoo myös useampi kansainvälinen oikeusviranomainen, sekä sopimus, kuten Euroopan ihmisoikeussopimus, Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, sekä Euroopan unionin tuomioistuin. Näiden ristiriidat tällaisten uudistusten kanssa on myös huomioitava, eikä pelkästään voida tehostaa tuomioistuinten toimintaa työmäärää keventämällä, sillä se on liukas rinne perusoikeuksien rajoittamiseen. Perusoikeudet ei kuitenkaan ole aina ehdottomia, vaan niitä voidaan pysyvästi rajoittaa tietyissä konteksteissa, taikka laajemmin esimerkiksi valmiuslain nojalla.³⁴ Suomessa kuitenkin kynnyks puuttua perusoikeuksiin on korkea, minkä näen erittäin tärkeänä osana oikeusvaltion ja oikeusjärjestelmän pysyvyyden ja kehityksen kannalta.

Oikeusturva on kuitenkin usein ristiriidassa tehokkaan ja nopean oikeusprosessin kanssa. Monessa toimintaa ohjaavassa dokumentissa näistä puhutaan kuitenkin toisistaan riippumattomina.³⁵ Näen kuitenkin, että molempien toteutumista voidaan edistää optimoimalla nykyisten tuomioistuinresurssien käyttöä esimerkiksi jatkokäsittelylupan tapaisilla kehityksillä, joilla oikeusturvaa kohdistetaan oikein. Tämän suuntaista pohdiskelevaa ajattelua on esitetty muun muassa jatkokäsittelylupan ensimmäisen uudistuksen yhteydessä.³⁶ Tässäkin toki kirjoittaja Erkki Havansi nostaa esiin samat huolet ristiriidasta perustuslakimme ja kansainvälisten sopimusten ja viranomaisten kanssa, mutta ajatusleikin vuoksi sivuuttaa ne.

Oikeusturvaa on lähdetty kuitenkin kansainvälisesti kehittämään Euroopassa yhdessä jo vuodesta 1950, jolloin Euroopan ihmisoikeussopimus tuli voimaan, ja johon Suomikin liittyi vuonna 1989. Oikeusturvaa on kehitetty kuitenkin huomattavasti pidempään, niin valtioiden tasolla, kuin kansainvälisten sopimusten ja viranomaisten kautta. Tällaiset sopimukset ovat kuitenkin luoneet tietyt kulmakivet ja perustukset, jonka päälle valtioiden on ollut helpompi lähteä kehittämään omaa oikeusjärjestelmää ja kansalaisten oikeusturvaa. Toinen perustavanlaatuisen perusoikeuksista linjaava dokumentti on Euroopan unionin perusoikeuskirja, joka on toki huomattavasti nuorempi, varsinaisen julkaisun ollessa vuonna 2000, ensimmäinen

---

³³ Pekka Savola, Valituslupasta ja yksilöllisen oikeusturvan toteutumisesta hallintoprosessissa. *Lakimies* 2/2022, s. 360-365.

³⁴ Tapio Puurunen, Perus- ja ihmisoikeusrajoitusten sääntelytarkkuudesta eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännössä. *Oikeustiede - Jurisprudentia* L:2017, s. 367-368.

³⁵ Esim. Euroopan unionin perusoikeuskirja 47 artikla 1 momentti ja 2 momentti.

³⁶ Erkki Havansi, Tarvitaanko oikeudenkäynneissä oikeutta muutoksenhakuun? - Kerettiläinen ajatuskoe. *Lakimies* 5/2010, s. 849-852.

tuomioistuimen viittaus kirjaan vuonna 2001 tai 2002, tulkintatavasta riippuen, sekä laillinen sitovuus vasta vuonna 2009 Lissabonin sopimuksen myötä.³⁷

Kansallisten tuomioistuinten lisäksi Suomea velvoittaa myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) antamat ratkaisut. Näen tämän ylimääräisen muutoksenhaun erittäin tärkeänä suomalaisen rikosoikeudellisen tuomiojärjestelmän vuoksi, jossa tuomio ja rangaistus ovat niin yhteen sitoutuneita.³⁸ Näen tärkeänä, kuten asiasta laajemmin kirjoittanut Vähätalo, että ylimääräisen muutoksenhaun mahdollisuus hakea tuomionpurkua on tärkeä osa oikeusjärjestelmää pelkästään jo rikosrekisterimerkinnän, sekä mahdollisen julkisen stigman vuoksi.

Suomi on perus- ja ihmisoikeudellisesta asemasta katsottuna erittäin sitoutunut monella eri tavoin lähes jokaiseen mahdolliseen ihmisoikeudelliseen asiakirjaan, mihin Suomella on mahdollisuus liittyä.³⁹ Perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista on kuitenkin vaikea tulkita yksiselitteisesti, sillä on olemassa oikeustapauksia, joissa on ristiriitaisia tulkintoja korkeimmissa oikeusasteissa, sekä kansainvälisissä tuomioistuimissa.⁴⁰ Tässäkin olen Vähätalon kanssa samaa mieltä, että kansallisen tuomioistuimen ei aina kannata jäädä odottamaan kansainvälisen tuomioistuimen ratkaisua, vaan itse ryhtyä proaktiivisesti tällaisten ongelmakohtien ratkaisemiseksi.

Negatiivisena tuloksena tällaisesta laajennuksesta todennäköisesti seuraisi myös korkeimman oikeuden työmäärän lisääntyminen, sillä tilastollisesti jatkokäsittelyluparatkaisuista haetaan valituslupaa useammin kuin täystutkinnan ratkaisusta.⁴¹ Tämä tilasto saattaa olla osaltaan hiukan vääristynyt, sillä jatkokäsittelyluvan alkuvaiheissa valituslupaa haettiin huomattavasti useammin kuin myöhempinä vuosina.⁴²

---

³⁷Liisa Nieminen, Euroopan oikeusasiamies perusoikeuksien turvaajana. *Oikeustiede - Jurisprudentia* XXXIX:2006, s. 177-180.

Sonya Walkila, Ajankohtaista Eurooppa-oikeutta, *Defensor Legis* 6/2011, s. 815.

³⁸ Tuukka Vähätalo, Euroopan ihmisoikeussopimuksen loukkaus ja kansallisen tuomion lopullisuus. *Oikeustiede - Jurisprudentia* LII:2019, s. 348-350.

³⁹ Merja Pentikäinen, Ihmisoikeudet - kehityksestä, merkityksestä ja haasteista; ihmisoikeuskulttuurin ohuudesta Suomessa. Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta 50 vuotta, s. 513.

⁴⁰ Tuukka-Tapani Vähätalo, Ne bis in idem -kielto ja rinnakkaisen vireilläolon merkitys EIS:n järjestelmässä. *Defensor Legis* 1/2012, s. 90-91.

⁴¹ Mika Sutela, Myönnetäänkö vai ei? - Hovioikeuksien jatkokäsittelylupajärjestelmän ensi askeleiden empiiristä tarkastelua. *Defensor Legis*, 5/2015, s. 923.

⁴² Riikka Koulu, Muutoksenhaun uusi järjestys - jatkokäsittelylupa KKO:n ratkaisukäytännössä. *Lakimies*, 2/2017, s. 247.

Heikki Kempainen - Jussi Tapani, Mikä on korkeimman oikeuden rooli jatkokäsittelylupajärjestelmässä? Havainnot korkeimman oikeuden jatkokäsittelylupaakoskevasta oikeuskäytännöstä vuosina 2012-2018. *Lakimies* 2/2020, s. 160-161.

10.3 ”Turhien” valitusten ja kanteluiden vähentäminen, sekä sen ongelmallisuus

Toinen lähestymistapa asiaan voisi olla se, että kuinka niin sanotusti turhien valitusten määrä saataisiin laskuun. Tässä voisi toimia esimerkiksi, se että, mikäli hovioikeus ei asiassa myönnä jatkokäsittelylupaa, ei avustajalle makseta palkkiota valtion varoista. Tämä voisi johtaa siihen, että asioissa, joissa avustajan päämies saa valtion oikeusapua ilman omavastuuta, avustajalta poistuu taloudellinen intressi tehdä valitus asiassa, jossa ei ole alioikeudessa tapahtunut virhettä ja muutoksenhaku on aiemmin mainitsemaani hakuammuntaa.

Tämä taas johtaa toisaalta, siihen, että valituksia saattaisi jäädä tekemättä asioissa, joissa alioikeuden ratkaisussa olisi huomautettavaa tai korjattavaa. Myös tämä saattaisi lisätä epätasa-arvoisuutta tuomioistuinkäsittelyssä, sillä mikäli henkilö maksaa omat oikeudenkäyntikulunsa joka tapauksessa, ei tällaisella uudistuksella ole vaikutusta hänen muutoksenhakunsa intresseihin. Varakkaiden oikeusturva vahvistuisi, kun taas heikommin toimeentulevien oikeusturva heikentyisi.

Taloudelliset säästöt tällaisella uudistuksella olisivat suhteellisen suuret. Vuonna 2019 annettiin 2641 kielteistä jatkokäsittelyluparatkaisua. Oletetaan, että noin 60 %:lla näistä on valtion oikeusapu ilman omavastuuta. Tarkoitetaan, että 1500 asiassa valituksesta maksetaan valtion varoista avustajalle palkkio. Kielteisissä jatkokäsittelylupapäätöksissä avustaja laskuttaa keskimäärin kolmelta tunnilta, tarkoittaen että valtion varoista maksetaan palkkiota 330 euroa ja arvonlisäveron määränä 79,20 euroa. Kun tämä yhteissumma 409,20 euroa kerrotaan valitusten määrällä, 1500 hylättyä jatkokäsittelylupaa, tulee kokonaissummaksi 613 800 euroa. Tämä ei pääta huimaava summa itsessään ole, mutta oikeusavun kokonaiskustannuksien vuonna 2016 ollessa hieman yli 29,5 miljoonaa euroa, on summalla kuitenkin jonkinlaista merkitystä.⁴³

Tämän lisäksi kuluja säästyisi tuomioistuimen puolelta, sillä jatkokäsittelyluvan epäämiseenkin kuluu hovioikeudenneuvoksilta ja asessoreilta yhteensä useampi tunti, sekä tunti tai pari kansliahenkilökunnan työaikaa. Saataisiin siis vähintään vastaava säästö myös tuomioistuinten kuluihin. Osalle näistä luvuista ei ole varsinaista lähdettä, vaan arviot perustuvat omiin kokemuksiini hovioikeudessa.

Toinen asia missä tulee paljon ylimääräistä työmäärää varsinkin Helsingin hovioikeudelle, ovat vangittujen kantelut. Henkilö voidaan vangita esitutinnan aikana karttamis-, jatkamis- tai sotkemisvaaran vuoksi, niin kutsuttuna pakkokeinona, taikka hänet voidaan vangita tuomiolla. Esitutkintavankeudessa olevalla on oikeus saattaa vangitsemisensa kahden viikon välein

---

⁴³ Oikeusministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 150) tilinpäätös vuodelta 2016, s. 55.

käräjäoikeuden käsiteltäväksi, sekä hänellä on oikeus kannella käräjäoikeuden ratkaisusta hovioikeuteen ilman määräaikaa.

Niin kauan, kun tuomio ei ole saanut lainvoimaa, eli jos käräjäoikeuden tuomiosta valitetaan, ja saadaan, taikka ei tarvita jatkokäsittelylupaa, ei varsinaista tuomiota lasketa alkaneeksi, vaikka vangittu saatetaan pitää koko tuomioistuinkäsittelyn ajan vangittuna. Niin kauan, kun tuomio ei ole saanut lainvoimaa, voi vangittu saattaa vangitsemisensä uudelleen tuomioistuimen käsiteltäväksi kahden viikon välein. Tämän lisäksi tulee se, että mitä useammin asiassa on tehty kantelu, sitä todennäköisemmin asiasta kannellaan uudestaan.⁴⁴

Tämä on yksi asia, joka pidentää laajojen rikosasioiden käsittelyä, sekä aiheuttaa huomattavia lisäkustannuksia, sillä tuomarit joutuvat vähän väliä käsittelemään näitä asioita. Vangitseminen on kuitenkin äärimmäinen pakkokeino, ja käytetään ainoastaan silloin kun lievempiä pakkokeinoja ei katsota riittäviksi.⁴⁵

Liikkumisvapauden rajoittaminen on kuitenkin perusoikeuksiin puuttumista, jotka taataan muun muassa Suomen perustuslaissa, Euroopan unionin perusoikeuskirjan 45 artiklassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklassa, jossa taataan myös oikeus saada vangitsemisasiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Kansainvälisen oikeuden vaikutusta tulee huomioida varsinkin, jos kyseessä on tutkintavankeus.⁴⁶

Tällaisiin vapauksiin ja perusoikeuksiin puuttuminen tulee olla aina mielestäni erittäin suuren kynnyksen takana, ja tutkimusten mukaan Suomessa tämä toteutuu nykyisellä mallilla erittäin hyvin.⁴⁷ Kuitenkin näiden oikeuksien toteutuminen vaatii paljon resursseja tuomioistuimilta ja täten tuomioistuimien tehokkuus laskee.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaan, voidaan katsoa, että rikosprosessi voidaan katsoa alkaneeksi esitutkinnasta alkaen, kun häntä kuullaan ensimmäisen kerran rikoksesta epäiltynä, taikka muuten hänen vapauksiinsa ja/tai oikeuksiinsa puututaan. Esitutinnan alusta hovioikeuden tuomioon voi laajoissa rikosasioissa kulua useampia vuosiakin.

Tästä esimerkkinä on Jari Aarnion murhasyyte, asiassa on nostettu syyte Aarniota vastaan 27.2.2020 Helsingin käräjäoikeudessa ja Helsingin hovioikeus katsoi, ettei Aarniota tarvitse pitää vangittuna asian takia 9.12.2021, sekä kumosi käräjäoikeuden tuomion 4.2.2022, eli kaksi vuotta syytteiden nostamisen jälkeen. Tämän lisäksi asiassa on haettu vielä valituslupaa

⁴⁴ Markku Fredman, Pakkokeinot Helsingin käräjäoikeudessa. Defensor Legis 3/2017, s. 357.

⁴⁵ Pakkokeinolaki 806/2011 2 § ja 3 §.

⁴⁶ Mika Launiala, Rikoksesta epäillyn vangitsemisen edellytyksistä, vaihtoehdoista ja liitännäisistä. Defensor Legis 1/2021, s. 140-141.

⁴⁷ World Justice Project, Rule of Law Index 2021, s. 10.

korkeimmalta oikeudesta, joten asian käsittely tulee suurella todennäköisyydellä jatkumaan vielä hyvän tovin.

Ja mikäli näitä ”turhia” valituksia ja kanteluita pystyttäisiin karsimaan pois hovioikeuksien työtä ruuhkauttamasta, saataisiin resursseja paremmin allokoitua muihin tehtäviin. Esimerkiksi hovioikeuksien käsittelyaikoja saataisiin lyhennettyä, sillä nykyisellään keskivertopituus asian käsittelyllä Helsingin hovioikeudessa oli vuonna 2019 7,7 kuukautta, mediaanipituuden ollessa 4,8 kuukautta, mikäli asiassa toimitettiin hovioikeudessa pääkäsittely, venyy keskipituus 14,9 kuukauteen ja mediaanikin 14,6 kuukauteen.⁴⁸

Tämän tyyppiset valitukset ovat olleet hovioikeuden riesana jo pidempään, seulontamenettelyn ajoista alkaen.⁴⁹ Jatkokäsittelyluvasta toivottiin ratkaisua tähän ongelmaan, mutta vuonna 2011 voimaan tulleet säädökset eivät saavuttaneet toivottua tulosta, eikä uudemmatkaan säädökset puutu tähän ongelmaan kovinkaan suurilta osin.⁵⁰

Jollain tavoin tulevaisuudessa tulee kehittää joko jatkokäsittelylupaa, tai muuten sujuvoittaa oikeusprosesseja, sillä oikeudenkäyntien pituus on ollut pitkään ongelma ja trendi on ollut pääosin kasvava, eli käsittelyajat ovat koko ajan vain kasvaneet ja kasvaneet.⁵¹ Viime vuosina ongelma on kiihtynyt entisestään, osaltaan myös koronaviruspandemian aiheuttamien toimintaympäristöjen muutoksien vuoksi. Ongelmaksi tulevaisuudessa saattaa myös muodostua virkamiespako tuomioistuimista, sillä suuri osa tuomareista eivät koe työaikaansa riittäväksi, sekä lähes 80 % tuomareista ovat edellisen vuoden aikana miettineet työpaikan vaihtamista.⁵² Tämän lisäksi myös kansliahenkilökunnan työurat oikeushallinnossa ovat lyhentyneet ja vaihtuvuus kasvanut viime vuosina huomattavasti.

---

⁴⁸ Tuomioistuinlaitos kirjanpitoyksikön (KPY 155) tilinpäätös vuodelta 2020, s. 35.

⁴⁹ Jyrki Virolainen, Tarvitaanko hovioikeuksissa erillistä seulontamenettelyä? Defensor Legis 4/2002, s. 692-693.

⁵⁰ Robert Liljenfeldt - Petteri Korhonen, Kohti tehokasta ja laadukasta hovioikeusmenettelyä. Defensor Legis 6/2011, s. 717.

⁵¹ Jukka Siro - Mikko Aaltonen, Rikosasiat tuomioistuimissa 2000-luvulla. Lakimies 5/2020, s. 697.

⁵² Suomen tuomariliitto, Raportti epäasiallista vaikuttamista ja käytöstä, työssä jaksamista sekä alan houkuttelevuutta koskevasta kyselystä 2021, s. 17-19, 43.

Lähteet

Virallislähteet

Helsingin hovioikeuden työjärjestys - <https://oikeus.fi/hovioikeudet/helsinginhovioikeus/fi/index/toimintaorganisaatio/tyojarjestys.html>, viitattu 2.3.2022.

Lakivaliokunnan lausunto 4/2010 vp - <https://www.eduskunta.fi/FI/Vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiakirjat&docid=lavm+4/2010>, viitattu 2.11.2021.

Lakivaliokunnan lausunto 24/2014 vp - <https://www.eduskunta.fi/FI/Vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiakirjat&docid=lavm+24/2014>, viitattu 1.11.2021.

Oikeusministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 150) tilinpäätös vuodelta 2016 - https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79611/OMTH_22_2017_OMn_tilinpaa-tos_2016.pdf?sequence=1, viitattu 13.2.2022.

Perustuslakivaliokunnan lausunto 59/2014 vp - <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiakirjat&docid=pevl+59/2014>, viitattu 24.1.2022.

Perustuslakivaliokunnan lausunto 49/2016 vp - https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Sivut/PeVL_49+2016.aspx, viitattu 26.4.2022.

Suomen tuomariliitto, Raportti epäasiallista vaikuttamista ja käytöstä, työssä jaksamista sekä alan houkuttelevuutta koskevasta kyselystä, 2021 - https://asiakas.kotisivukone.com/files/tuomariliitto.kotisivukone.com/Raportti_Tuomariliiton_kyselysta_2021.pdf, viitattu 4.5.2022.

Tuomioistuinvirasto kirjanpitoyksikön (KPY 155) tilinpäätös vuodelta 2020 - https://tuomioistuinvirasto.fi/material/collections/20210303142521/7OX0SpHFp/2021-03-2_Tuomioistuinviraston_tilinppts_vuodelta_2020.pdf, viitattu 5.11.2021.

Tuomioistuinvirasto - Tuomioistuinviraston vuositilat 2020 - <https://app.poberbi.com/view?r=eyJrljoiMjc3ZjhmYzMtNTY1ZC00MDQ3LTk2MTUt-NzdIMjlyYWVmMTY2IiwidCI6IjdjMTRkZmE0LWwZmMtNDcyNS05ZjA0LTc2YTQ0M2RlYjA5NSI-slmMiQjh9>, viitattu 12.11.2021.

World Justice Project, Rule of Law Index 2021- <https://worldjusticeproject.org/sites/default/files/documents/WJP-INDEX-21.pdf>, viitattu 25.4.2022.

Kirjallisuus

Fredman, Markku, Pakkokeinot Helsingin käräjäoikeudessa. Defensor Legis 3/2017.

Halila, Leena, Valituslupa hallintolainkäytössä - Järjestelmän taustaa ja tulevaisuuden suunta- viivoja. Defensor Legis 6/2013.

Havansi, Erkki, Tarvitaanko oikeudenkäynneissä oikeutta muutoksenhakuun? - Kerettiläinen ajatuskoe. Lakimies 5/2010.

Jokela, Antti, Rikosprosessioikeus. 5. uudistettu painos. Alma Talent Oy, 2018.

Jokela, Antti, Oikeudenkäyntikulut ja maksuton oikeusapu. 2. uudistettu painos. Alma Talent Oy, 2019.

Kemppinen, Heikki - Koskeniemi, Johannes, Jatkokäsittelyluvan rajaaminen. Defensor Legis, 1/2021.

Kemppinen, Heikki - Tapani, Jussi, Mikä on korkeimman oikeuden rooli jatkokäsittelylupajärjestelmässä? Havainnot korkeimman oikeuden jatkokäsittelylupaakoskevasta oikeuskäytännöstä vuosina 2012-2018. Lakimies 2/2020.

Koivisto, Ida, Oikeusturva - kehittyvä perusoikeus? Lakimies, 6/2013.

Koulu, Riikka, Muutoksenhaun uusi järjestys - jatkokäsittelylupa KKO:n ratkaisukäytännössä. Lakimies, 2/2017.

Liljenfeldt, Robert - Korhonen, Petteri, Kohti tehokasta ja laadukasta hovioikeusmenettelyä. Defensor Legis 6/2011.

Nieminen, Liisa, Euroopan oikeusasiamies perusoikeuksien turvaajana. Oikeustiede - Jurisprudentia XXXIX:2006.

Pentikäinen, Merja, Ihmisoikeudet - kehityksestä, merkityksestä ja haasteista; ihmisoikeuskulttuurin ohuudesta Suomessa. Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta 50 vuotta.

Puurunen, Tapio, Perus- ja ihmisoikeusrajoitusten sääntelytarkkuudesta eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännössä. Oikeustiede - Jurisprudentia L:2017.

Siro, Jukka - Aaltonen, Mikko, Rikosasiat tuomioistuimissa 2000-luvulla. Lakimies 5/2020.

Suomen tuomariliitto, Raportti epäasiallista vaikuttamista ja käytöstä, työssä jaksamista sekä alan houkuttelevuutta koskevasta kyselystä, 2021.

Sutela, Mika, Hovioikeuksien toiminta vuosina 2014-2017: tuloksellisuuden empiirinen kuvaus. Defensor Legis 4/2018.

Sutela, Mika Myönnetäänkö vai ei? - Hovioikeuksien jatkokäsittelylupajärjestelmän ensi askelten empiiristä tarkastelua. Defensor Legis, 5/2015.

The Parental Alienation Syndrome: Past, Present, and Future - <http://richardagardner.com/ar22>, viitattu 11.3.2022.

Viitanen, Klaus, Oikeudenkäyntikulut ja oikeuksien saatavuus. Defensor Legis, 4/2006.

Virolainen, Jyrki, Hovioikeuden seulontasäännösten tulkintaa. Defensor Legis 6/2003.

Virolainen, Jyrki, Tarvitaanko hovioikeuksissa erillistä seulontamenettelyä? Defensor Legis 4/2002.

Vähätalo, Tuukka-Tapani, Ne bis in idem -kielto ja rinnakkaisen vireillölon merkitys EIS:n järjestelmässä. Defensor Legis 1/2012.

Vähätalo, Tuukka, Euroopan ihmisoikeussopimuksen loukkaus ja kansallisen tuomion lopullisuus. Oikeustiede - Jurisprudentia LII:2019.

Oikeustapaukset

KKO 2021:25.

KKO 2019:85.

KKO 2015:38.

Julkaisemattomat

Helsingin hovioikeuden asiat diaareilla:

R 21/2003

R 21/2007

R 21/2008

R 21/2027

R 21/2029

R 21/2030

R 21/2031

R 21/2035

R 21/2037

R 21/2044

R 21/2046

R 21/2049

R 21/2063

R 21/2070

R 21/2076

R 21/2084

R 21/2092

R 21/2093

R 21/2099

R 21/2102

R 21/2107

R 21/2108

R 21/2113

R 21/2126

R 21/2129

R 21/2134

R 21/2138

R 21/2140

R 21/2150

R 21/2151

R 21/2153

R 21/2155

R 21/2164

R 21/2166

R 21/2172

R 21/2186

R 21/2195

R 21/2196

R 21/2203

R 21/2205

R 21/2206

R 21/2208

R 21/2209

R 21/2212

R21/2214

R 21/2216

R 21/2218

R 21/2220

S 21/1604

S 21/2004

S 21/2005

S 21/2010

S 21/2012

S 21/2014

S 21/2015

S 21/2016

S 21/2017

S 21/2019

S 21/2023

S 21/2026

S 21/2033

S 21/2043

S 21/2047

S 21/2050

S 21/2052

S 21/2057

S 21/2059

S 21/2067

S 21/2069

S 21/2072

S 21/2078

S 21/2082

S 21/2094

S 21/2100

S 21/2101

S 21/2105

S 21/2109

S 21/2118

S 21/2119

S 21/2128

S 21/2130

S 21/2131

S 21/2132

S 21/2142

S 21/2146

S 21/2147

S 21/2159

S 21/2169

S 21/2175

S 21/2182

S 21/2189

S 21/2199

S 21/2200

S 21/2201

S 21/2204

S 21/2211

S 21/2236

U 21/2083

U 21/2133

U 21/2137

U 21/2160

U 21/2168

U 21/2192

Oikeusrekisterikeskuksen vastaus tiedusteluun jatkokäsittelyluvista 27.1.2022 (Liite 1)

Kuviot

Kuvio 1: Hovioikeuksiin saapuneet asiat ja seulontamenettelyyn soveltuneet asiat vuonna 2010.	11
Kuvio 2: Rikos- ja siviiliasiat, sekä niissä annetut ratkaisut käräjäoikeuksissa vuosina 2011-2020 (Lähde: Tuomioistuinlaitos kirjanpitoyksikön (KPY 155) tilinpäätös vuodelta 2020, s. 70)	12
Kuvio 3: Hovioikeuksiin saapuvien asiamäärien ja annettujen ratkaisujen kehitys vuosina 2011-2020 (Lähde: Tuomioistuinlaitos kirjanpitoyksikön (KPY 155) tilinpäätös vuodelta 2020, s. 66)	16

Taulukot

Taulukko 1: Riita-asioissa myönnetyt ja evätyt jatkokäsittelyluvut valittajatyypeittäin	20
Taulukko 2: Rikosasioissa myönnetyt ja evätyt jatkokäsittelyluvut valittajatyypeittäin	25

Liitteet

Liite 1: Oikeusrekisterikeskuksen vastaus tietopyyntöön 27.1.2022	50
---	----

Liite 1: Oikeusrekisterikeskuksen vastaus tietopyyntöön 27.1.2022

	Vuosi 2014	Vuosi 2019
kaikki saapuneet asiat	10 178	9516
jatkokäsittelyluvan piiriin kuuluvat	4127	6567
jatkokäsittelylupa myönnetty	1764	3114
jatkokäsittelylupa myönnetty osittain	259	199